

Kantonalno tužilaštvo Tuzlanskog kantona
Кантонално тужилаштво Тузланског кантона
Kantonalno tužiteljstvo Tuzlanskog kantona

ovine

1. NARATIVNO IZVJEŠĆE
o radu Kantonalnog tužiteljstva Tuzlanskog kantona
za period 01.01.- 31.12.2017. godine.

2. INFORMACIJA
o provođenju Kaznenog zakona u Tuzlanskom kantonu;

Tuzla , veljača/februar 2018. godine

UVODNE NAPOMENE:

Na temelju članka 10. Zakona o Kantonalnom tužiteljstvu Tuzlanskog kantona obveza je ovoga tužiteljstva da izvještava Skupštinu Tuzlanskog kantona o svom radu i primjeni Kaznenog zakona Federacije Bosne i Hercegovine i Zakona Kantona, a na osnovu čl. 28 istog Zakona obavještava o statističkom pregledu svojih aktivnosti Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine, Skupštinu Tuzlanskog kantona i Federalno tužiteljstvo Federacije Bosne i Hercegovine.

Ovom informacijom se Federalno tužiteljstvo FBiH i Skupština Tuzlanskog kantona obavještavaju o :

- Položaju, organizaciji i kadrovsko-materijalnoj osposobljenosti Kantonalnog tužiteljstva Tuzlanskog kantona;*
- Primjeni Zakona Federacije Bosne i Hercegovine i Tuzlanskog Kantona*
- Stanju kriminaliteta na području Tuzlanskog kantona;*
- Vršenju tužiteljske funkcije u Kantonalnom tužiteljstvu Tuzlanskog kantona.*

- Prijedlozima mjera i aktivnosti u cilju stvaranja pretpostavki i uvjeta za efikasnije postupanje;*

POLOŽAJ, ORGANIZACIJA I KADROVSKO-MATERIJALNA OSPOSOBLJENOST KANTONALNOG TUŽITELJSTVA TUZLANSKOG KANTONA:

1.1. Položaj Kantonalnog tužiteljstva Tuzlanskog kantona:

Uloga i položaj Kantonalnog tužiteljstva Tuzlanskog kantona (U daljnjem tekstu: **“KT TK-a**) i u 2017 godini je bio definiran Zakonom o Kantonalnom tužiteljstvu Tuzlanskog kantona, prema kojem je KT TK-a **samostalno** državno tijelo koje, u okviru prava Tuzlanskog kantona, **poduzima zakonom određene mjere u pogledu istražnih radnji otkrivanja i gonjenja osoba za koje se sumnja da su počinile kaznena djela propisana u Kaznenom zakonu F BiH (U daljnjem tekstu: “KZ FBiH“), te vrši druge poslove određene federalnim i kantonalnim zakonima.**

Ovakva uloga i položaj tužiteljstva je rezultat sveobuhvatnih reformi cjelokupnog pravosudnog sustava u Bosni i Hercegovini (U daljem tekstu: **„BiH“**) i Federaciji Bosne i Hercegovine (U daljem tekstu: **„FBiH“**), koje su još u toku i koje su rezultirale donošenjem novog Kaznenog zakona FBiH (U daljem tekstu: **„KZ FBiH“**) i Zakona o kaznenom postupku FBiH (U daljem tekstu: **„ZKP FBiH“**).

Naime, prema važećoj odredbi **članka 45 ZKP-a FBiH obveza je tužitelja** u tužiteljstvima Federacije BiH da odmah po saznanju da postoje osnovi sumnje da je učinjeno kazneno djelo

poduzme potrebne mjere u cilju njegovog otkrivanja i provođenja istrage, pronalaženja osumnjičenika, rukovođenja i nadzora nad istragom, kao i radi upravljanja aktivnostima ovlašćenih službenih osoba vezanih za pronalaženje osumnjičenika i prikupljanje izjava i dokaza, sprovede istragu u skladu sa ovim zakonom, daje imunitet sukladno zakonu, zahtjeva dostavljanje informacija od državnih tijela, poduzeća, pravnih i fizičkih osoba u FBiH, izdaje pozive i naredbe i predlaže izdavanje poziva i naredbi sukladno ovome zakonu, izdaje naredbe ovlašćenoj službenoj osobi da izvrši naredbu izdatu od strane suda sukladno sa ovim zakonom, predlaže izdavanje kaznenog naloga sukladno članku 350. ZKP-a FBiH, podiže i zastupa optužnicu pred sudom, izjavljuje pravne lijekove i obavlja i druge poslove određene zakonom.

Ovakvo zakonsko rješenje o položaju i ulozi tužitelja u kaznenom postupku posljedica je i rezultat ukupnih tranzicijskih promjena u društvu i neophodnost njihovog usklađivanja sa nastalim promjenama, prvenstveno u tipu vlasništva, prelasku na tržišne uvjete privređivanja, te u skladu sa zahtjevom građana i društva u cjelini.

Cjenimo da je višegodišnje iskustvo u primjeni novih zakonskih rješenja dovelo do konstantnog izgrađivanja prakse u postupanja svih tužitelja KT TK-a, ali i do konstantnih problema u prakticiranju zakona u ovoj oblasti.

1.2. Organizaciona struktura i sastav KT TK-a:

Organizaciona struktura KT TK-a propisana je Zakonom o KT TK-a, a pobliže definirana važećim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i poslovanju KT TK-a.

Organizaciona struktura KT TK-a propisana je Zakonom o KT TK-a, a pobliže definirana važećim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji, sistematizaciji radnih mjesta i poslovanju KT TK-a, koji je usuglašen sa Zakonom o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu (Službene novine TK broj 07/17 i 10/17), kao i sa Uredbom o poslovima osnovne djelatnosti, dopunskim poslovima osnovne djelatnosti i poslovima pomoćne djelatnosti iz nadležnosti tijela državne službe u Tuzlanskom kantonu, koje obavljaju državni službenici i namještenici, uvjetima za vršenje tih poslova i ostvarivanju određenih prava iz radnog odnosa (Službene novine FBiH broj 09/17 i 11//17).

Na Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji ,sistematizaciji radnih mjesta i poslovanju KT TK-a data je suglasnost na sjednici Kolegija tužitelja održanoj dana 29.09.2017 godine a na sjednici VSTV BiH, održanoj dana 24.10.2017 godine, Pravilnik je odobren Odlukom VSTV BiH broj :06-09-2-3346-3/2017.

U organizacijskom smislu KT TK-a sačinjavaju: *Ured glavnog kantonalnog tužitelja, Kolegij svih tužitelja i tužiteljski odjeli, Uprava tužiteljstva i Odjel za odnose s javnošću .*

Cjenimo da se predhodna organizacijska struktura i tijekom 2017 godine pokazala dovoljno djelotvornom za optimalno funkcioniranje KT TK-a.

1.2.1. Kada je riječ o tužiteljskim odjelima, *tužiteljstvo su i u 2017 godini sačinjavaju dva Odjela (I i II).*

Tužiteljskim Odjelima neposredno rukovode dva zamjenika glavnog tužitelja.

Dalje su odjeli organizirani na način da se svaki od njih sastoji od po dva odsjeka, koji imaju određen broj tužitelja, a šefovi odsjeka organiziraju rad odsjeka.

ODJEL I., bez zamjenika glavnog tužitelja zaduženog za ovaj odjel, se sastoji od dva odsjeka i to :

a) Odsjek za gospodarski, organizirani i koruptivni kriminal, obuhvata postupanje za kaznena djela protiv javnog reda i pravnog prometa iz Glave XXX KZ-a FBiH (čl. 376 i 377), za kaznena djela iz Glave XXII KZ-a FBiH - kaznena djela protiv privrede, poslovanja i sigurnosti platnog prometa (čl. od 241-272), kaznena djela iz oblasti poreza (čl. 273-278 KZ-a FBiH) kaznena djela podmićivanja i kaznena djela protiv službene i druge odgovorne osobe iz Glave XXXI (čl. od 380 do 392 KZ-a FBiH), kaznena djela iz Glave XXXII KZ-a FBiH - kaznena djela protiv sistema elektronske obrade podataka (čl. 393-398 KZ-a FBiH).

U ovom odsjeku raspoređeno je 9 (devet) tužitelja.

b) Odsjek za genocid i ratni zločin koji obuhvata postupanje po predmetima za kaznena djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom iz Glave XVII KZ-a FBiH (član 171-203).

U ovom odsjeku raspoređena su 3 (tri) tužitelja.

ODJEL II., bez zamjenika glavnog tužitelja zaduženog za ovaj odjel, se sastoji od tri odsjeka i to :

a) Odsjek za krvne i seksualne delikte, kao i srodna djela obuhvata postupanje za kaznena djela protiv Ustavnog poretka Federacije iz Glave XV KZ-a FBiH (čl. 149-165), kaznena djela protiv života i tijela iz Glave XVI KZ-a FBiH (čl. 166-176), kaznena djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina iz Glave XVII KZ-a FBiH (čl. 177-199), kaznena djela protiv spolne slobode i morala iz Glave XIX KZ-a FBiH (čl. 203-213), kaznena djela protiv braka, obitelji i mladeži iz Glave XX (čl. 214-224), kaznena djela protiv zdravlja ljudi iz Glave XXI KZ-a FBiH (čl. 225-240), kaznena djela protiv opće sigurnosti ljudi iz Glave XXVII KZ-a FBiH (čl. 323-331), kaznena djela protiv javnog reda i pravnog prometa iz Glave XXX KZ-a FBiH (čl. 358-379), *sa izuzetkom čl. 364, 373, 374, 375, 376 i 377 kojeg rade tužitelji iz Odsjeka za privredni kriminal, korupciju i poreznu utaju.*

U ovom odsjeku raspoređeno je 9 (devet) tužitelja.

b) Odsjek za imovinske i delikte ugrožavanja javnog prometa obuhvata postupanje za kaznena djela protiv radnih odnosa iz Glave XXIV KZ-a FBiH (čl. 279-285), kaznena djela protiv imovine iz Glave XXV KZ-a FBiH (čl. 286-302), kaznena djela protiv sigurnosti javnog prometa iz Glave XXVIII KZ-a FBiH (čl. 323-337), kaznena djela protiv okoliša, poljoprivrede i prirodnih dobara iz Glave XXVI KZ-a FBiH (čl. 303-322), kaznena djela protiv pravosuđa iz Glave XXIX KZ-a FBiH (čl. 338-357).

U ovom odsjeku raspoređeno je 12 (dvanaest) tužitelja.

c) Odsjek za maloljetnike:

Ovaj odsjek, kao posebna organizaciona jedinica, formiran je odlukom glavnog tužitelja nakon što je stupio na snagu *Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u kaznenom postupku FBiH.*

U ovom odsjeku raspoređena su 2 (dva) tužitelja.

U ovome odsjeku i u 2017. godini su bile raspoređene dvije tužiljice i jedan stručni suradnik, s tim da je jedna tužiteljica (Šef Odsjeka za maloljetnike) počela sa radom sredinom 2017 godine nakon završenog porodiljskog odsustva.

Osim posebne organizacione jedinice, a u cilju stvaranja svih pretpostavki za mogućnost implementiranja svih rješenja iz predhodnog zakona, a u cilju potpune zaštite djece koji se saslušavaju u određenim kaznenim predmetima, bilo da su svjedoci ili osumnjičene osobe, *osigurani su svi prostorni i tehnički uvjeti za zakonit rad tužitelja sa djecom.*

U vezi sa predhodnim potvrđuje se da je osigurana jedna posebno prilagođena prostorija u kojoj se djeca saslušavaju, a u kojoj prostoriji se nalazi sva neophodna tehnička oprema potrebna za audio i video snimanje saslušanja, uz naznaku da takva instalirana oprema omogućava komunikaciju postupajućih tužiteljica sa djetetom bez njihovog neposrednog kontakta tj. iz sasvim druge prostorije.

Tjekom 2017. godine je predhodna oprema i faktički korištena u određenom broju predmeta.

Ujedno, u komunikaciji/suradnji sa MUP-om TK-a iste pretpostavke su osigurane i u ovoj agenciji za provođenje zakona.

U komunikaciji koju su tužitelji imali sa djecom i maloljetnicima svoju ulogu je imala i dipl. psiholog, koja je i primljena kao stručni suradnik za tu oblast, a čije financiranje je osigurano preko IPA projekta 2013. godine. Ovaj angažman psihologa je dodatan, jer je po projektu ova suradnica raspoređena u odsjeku za ratne zločine kao podrška svjedocima-žrtvama ratnog zločina u istrazi i na suđenjima, pri čemu je za taj dodatni angažman dobijena suglasnost i nositelja projekta.

1.2.2. Kadrovska osposobljenost KT TK-a i odsustva tužitelja:

Početna jedinica mjere za uspješno izvršavanje zakonom propisanog autoriteta i zakonske tužiteljske dužnosti jesu adekvatni ljudski, prostorni i drugi materijalno-tehnički resursi, kao i stručna osposobljenost i vještine tužitelja.

Dalje se akceptira da su troje tužitelja u 2017 godinu proveli na bolovanju, da bi jedna tužiteljica od augusta i do kraja ove godine ostala na porodiljnom odsustvu., a druga je na porodiljnom

odsustvu od 07.12.2017 godine, dok je jedna tužiteljica na bolovanju zbog teške bolesti od 09.10.2017 godine.

1.2.3. U ovome dijelu želimo da istaknemo i sljedeće:

Jedan tužitelj KT TK-a je odlukom drugostupanjske disciplinske komisije VSTV BiH privremeno udaljen sa dužnosti, **počev od 24.03.2017 godine**, a takva odluka traje i u vrijeme sačinjavanja ovoga izvješća, tako da je radi tih razloga umanjen mjesečni i godišnji efekat u radu na razini naše institucije.

Dalje, bitnim se zapaža da je protiv ovoga tužitelja nadležnost za postupanje prenesena na drugo kantonalno tužiteljstvu, tako da suđenje u ovome predmetu traje pred drugim stvarno nadležnim sudom na teritoriji drugoga kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Postupak pred prvostupanjskim sudom traje i danas, a da još uvijek nije donesena nepravomoćna sudska odluka, niti je izvjesno kada će ista biti donesena.

Dakle, ovaj predmetni ***prvostupanjski sudski kazneni postupak traje već 1. godinu i 10. mjeseci***, a radi se o kaznenom djelu Zlouporebe službenog položaja ili ovlasti iz članka 383 stavak 1 KZ-a FBiH, ***gdje je ovome optuženiku stavljeno na teret prisvajanje nepripadajuće imovinske koristi od nepunih 400,00 KM.***

1.2.4. Na efektivnost u radu tužitelja, ali i ukupnih rezultata rada KT TK-a, ***djelomično su utjecali i drugi vidovi odsustvovanja sa posla tužitelja.***

Kolektivni izostanci u 2016. godini :

Izostanci po vrstama:		Ukupno dana
1	Godišnji odmor	1052
2	Bolovanje	492
3	Državni praznici	176
4	Plaćeno odsustvo	85
5	Edukacija	269
6	Ostali sastanci	73
7	VSTV	100
8	Ukupno dana	2247

Kolektivni izostanci u 2017. godini:

Izostanci po vrstama:		Ukupno dana
1	Godišnji odmor	1096
2	Bolovanje	417
3	Državni praznici	176
4	Plaćeno odsustvo	80

5	Edukacija	210
6	Ostali sastanci	130
7	VSTV	70
8	Ukupno dana	2179

1.2.5. Stručni suradnici/savjetnici:

Prema organizaciji KT TK-a, tužiteljima u radu pomažu stručni savjetnici.

Rad i angažman stručnih savjetnik utvrđen je u Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta i poslovanju KT TK-a.

Primarna uloga savjetnika jeste da tužiteljima pruže neophodnu stručnu pomoć, prvenstveno u vođenju istraga kod složenih kaznenih predmeta, gdje su potrebna specijalistička (forenzička) znanja iz oblasti kriminalistike, *ekonomije*, medicine, psihologije, saobraćaja i.t.d., te da po odobrenju tužitelja samostalno provode određene istražne radnje, kao i koordinaciju i operativno vođenje toka istrage. Stručni savjetnici-pomoćnici tužioca sa pravosudnim ispitom pod nadzorom tužitelja provode radnje dokazivanja za koje bude ovlašteni od strane tužitelja u svakom pojedinačnom predmetu .

Prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta i poslovanju KT TK-a treba da ima ukupno 15 stručnih savjetnika (12 stručnih savjetnika-diplomiranih pravnika, 1 stručni savjetnik-psiholog i 1 stručni savjetnik-diplomirani ekonomista). Na dan 28.09.2017 godine popunjena su radna mjesta 1 stručnog savjetnika pomoćnika tužioca i radno mjesto stručnog savjetnika-diplomiranog ekonomiste . Navedeni Pravilnik predviđa navedeni broj stručnih savjetnika u skladu sa aktom glavnog federalnog tužioca iz 2011. godine, u kojem je navedeno da su glavni kantonalni tužitelji dužni da preispitaju unutrašnju organizaciju i sistematizaciju u pogledu neophodnog broja stručnih savjetnika-pomoćnika tužioca kao i kriterija za određivanje potrebnog broja uposlenika, a koji su utvrđeni na sjednici VSTV BiH od 25.04.2012 godine (1 stručni savjetnik na tri tužioca i dva administrativna radnika na jednog tužioca).

U izvještajnom periodu u KT TK-a je bio angažiran 1. stručni savjetnik-diplomirani pravnik sa položenim pravosudnim ispitom, koji tužiteljima pruža neophodnu stručnu pomoć u efikasnijem radu na predmetima.

Posebno se ističe činjenica da su i tijekom 2017. godine u KT TK-a bila i dalje angažirana posebna 2. stručna savjetnika koji su raspoređeni na rad u Odsjeku za ratne zločine. Ovi stručni savjetnici su realizacija ciljanog projekta pod okriljem EU- IPA 2013 koji traje od aprila 2014. godine .

Tijekom 2017. godine nije bilo zastoja u transferu novčanih sredstva Evropske unije prema trezoru BiH, a time i prema trezoru u Tuzlanskom kantonu, a radi se o sredstvima koja su direktna podrška angažiranju predhodnih savjetnika.

Međutim, predhodan zastoj u financiranju u 2016 godini nije doveo u pitanje funkcioniranje samog projekta i dodatnog financiranja dodatno angažiranog osoblja koje će raditi na predmetima ratnog

zločina. Sredstva je obezbjedila Vlada Tuzlanskog kantona, a u martu 2017. godine izvršen je povrat sredstava u Budžet TK u iznosu od 124.000.00 za bruto plaće i naknade Projektnom osoblju od strane Evropske komisije putem Ministarstva Finansija i trezora BiH.

Dodatno angažirani tužitelj, stručni savjetnici i dva administrativna radnika nisu prestali sa radom u KT TK-a isključivo iz razloga koji je prepoznat u nastavku posebnog napora koji je uložila Vlada Tuzlanskog kantona, koja je preuzela daljnje privremeno akontativno financiranje ovoga dijela projekta i osoblja, čime je stvorena mogućnost da se izvrše sva mjesečna plaćanja ovom osoblju, pri čemu je dobijena garancija OSCE da će do kraja godine biti isplaćene sve tranše za 2016 godinu, što je i ostvareno u međuvremenu i do kraja ispoštovano.

Tijekom 2017. godine provedena je procedura i primljen je novi stručni savjetnik-diplomirani pravnik koji je odmah raspoređen u odsjek za imovinske i delikte ugrožavanja javnog prometa. Efekti ovoga prijema su vidljivi u kratkom vremenskom periodu imajući u vidu i donošenje Odluke od strane postupajućeg tužioca da stručni savjetnik pomoćnik tužitelja pod nadzorom tužitelja provode radnje dokazivanja za koje bude ovlašten od strane tužitelja u svakom pojedinačnom predmetu.

1.2.6. Pripravnici, pravni saradnici i saradnik:

Tijekom 2016 godine primljeni su pripravnici volonteri, te je njihov volonterski rad nastavljen i u 2017. godini radi sticanja uslova za polaganje pravosudnog ispita. Na realizaciji posebnog projekta pokrenutog od strane Vlade Tuzlanskog kantona, a iniciran od Ministarstva pravosuđa i uprave Tuzlanskog kantona, koji se odnosi na prijem i osposobljavanje diplomiranih pravnika koji do sada nisu bili u prilici da provedu određeno vrijeme na obučavanju u cilju ispunjenja zakonom propisanih uvjeta za polaganje ispita općeg znanja, odnosno pravosudnog ispita. Volonterski rad ističe u septembru 2018 godine.

Po predhodno provedenoj proceduri u 2015 godini, u KT TK-a tijekom ovog izvještajnog perioda odnosno u lipnju 2017. godine, primljeni kandidati obavili su pripravnički staž u statusu volontera i stekli uslove za polaganje ispita općeg znanja odnosno pravosudnog ispita.

Osim predhodnog, po posebnom projektu Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća BiH (U daljem tekstu: "VSTV-a BiH.") u KT TK-a, po predhodno utvrđenoj proceduri, do 01.08.2017. godine bili su angažovani diplomirani pravnici, od koji su njih troje imali položaj pravnih suradnika (3), a jedan položaj suradnika, a od 01.09.2017. godine taj broj je smanjen na 3: dva sa položajem pravnih suradnika i jedan suradnik sa kojima su zaključeni ugovori o djelu na određeno vrijeme, sa mogućnošću produljenja, što opet ovisi o odluci donatora i VSTV-a BiH.

Posebna sredstva za plaćanje predhodnih saradnika je osiguralo VSTV BiH.

1.2.7. Uprava KT TK-a.:

Upravom tužiteljstva rukovodi glavni kantonalni tužitelj, uz pomoć dva zamjenika glavnog tužitelja, šefova odsjeka i sekretara Tužilaštva.

Tijekom 2017. godine upravu KT TK-a su činili: Ured sekretara, Odjel za registar i arhivu, Odjel za finansijsko-materijalne poslove, Odjel za odnose sa javnošću i Odjel za administrativno-tehničke i pomoćne poslove.

1.2.8. Mjesna i stvarna nadležnost tužiteljstva:

Mjesna i stvarna nadležnost KT TK-a po zakonu se vezuje za mjesnu i stvarnu nadležnost Kantonalnog suda Tuzla i općinskih sudova u Tuzli, Banovićima, Živinicama, Gračanici, Gradačcu, Lukavcu i Kalesiji.

Dakle, KT TK-a i dalje ima najveću disperziju mjesne nadležnosti od svih tužiteljstava u BiH, što posebno utječe na efikasnost i efektivnost tužitelja, a time i cijele naše institucije.

Bitno je napomenuti da važeća pravila koja se odnose na normiranje rada tužitelja, kao i njihovo godišnje ocjenjivanje, uopće ne pravi razliku i ne uvažavaju predhodne činjenice i okolnosti, čime su tužitelji ovoga tužiteljstva, i dalje, u daleko težoj situaciji od onih koji svoje dužnosti izvršavaju samo u sjedištu tužiteljstva, ili na manjem broju općinskih sudova čije je sjedište izmješteno.

Naime, tužitelji ovoga tužiteljstva su i dalje skoro svakodnevno izloženi odlascima na suđenja u sudove čije je sjedište izvan sjedišta ovoga tužiteljstva, pa je onda radni dio vremena prije odlaska i poslije povratka sa takvih suđenja za tužitelje skoro pa izgubljeno, što je posljedica posebne iscrpljenosti zbog ovih stalnih putovanja.

Ujedno, ne mali broj sudova svoju organizaciju suđenja u njihovim sjedištima nije prilagodio predhodnom, tako da se ročišta i suđenja zakazuju tako da tužitelji moraju nekada da čekaju više sati između rada suda na dva zakazana predmeta.

1.3. Materijalno-tehnička osposobljenost KT TK-a:

Shodno važećem Zakonu o plaćama i ostalim naknadama sudaca i tužitelja u Federaciji Bosne i Hercegovine utvrđena je mjesečna plaća kantonalnog tužitelja, **sa pravom** na naknadu za troškove ishrane, naknadu troškova prijevoza na posao i sa posla, naknadu za prekovremeni rad, rad u neradne dane, noćni rad i rad u dane državnih praznika, naknadu zbog bolesti i povrede, naknadu za slučaj smrti, teške bolesti ili invalidnosti, naknadu za porodiljski dopust i na otpremninu prilikom odlaska u mirovinu.

S obzirom na to da su ispunjeni zakonski uvjeti za korekciju osnovne mjesečne plaće u skladu sa čl. 6, st. 2 i 3 Zakona o plaćama i drugim naknadama sudaca i tužitelja u Federaciji Bosne i Hercegovine, odnosno da je došlo do povećanja prosječne mjesečne neto plaće u Bosni i Hercegovini u predhodnoj kalendarskoj godini, to je po zakonom propisanim mjerilima i **utvrđen iznos osnovne mjesečne neto plaće tužiteljima u iznosu od 2.520,33 KM od 01.01.2017 godine.**

Što se tiče tehničke opremljenosti, kompjuterskom opremom i zastupljenosti informacionih tehnologija u radu, stanje je na potpuno zadovoljavajućem nivou, imajući u vidu da je kompjuterska oprema potpuno i prevahodno donacijama međunarodnih organizacija zanočljena.

U KT TK-a je uspostavljena kompjuterska mreža, te je izvršeno priključenje na internet, da bi tijekom 2017. godine u KT TK-a bila više puta faktički aktivirana instalirana oprema, kojom se omogućava link veza između svih pravosudnih tijela u BiH, VSTV BiH, ali i sa odgovarajućim institucijama u trećim zemljama.

Međutim cijenimo da i ove godine dostupni kapaciteti nisu dovoljno iskorišteni u svrhu unapređenja rada, a posebno kvaliteta u izvršenju autoriteta koje tužitelji imaju po zakonu.

Ova oprema dalje osigurava smanjenje troškova istražnog i naknadnih sudskih kaznenih postupaka, jer se otvaraju sve tehničke mogućnosti saslušanja i ispitivanja svjedoka „na daljinu“, što je u BiH posebno bitno obzirom da se značajan broj građana i državljana BiH nalazi na boravku u drugim zemljama.

U 2017. godini u KT TK-a je i dalje bilo u funkciji evidentiranja predmeta i rada na istim putem TCMS sustava-automatsko unošenje i raspodjela predmeta tužiteljima, koji sustav je i u ovoj godini nadograđivan u svrhu poboljšanja efikasnosti i sadržajnosti evidentiranih bitnih podataka o predmetima i spisima, a sve to kroz odgovarajuće projekte VSTV-a BiH.

U KT TK-a je i ove godine bila u funkciji instalirana lokalna mreža na način priključenja svih instaliranih radnih stanica na lokalne mreže, tako da svi korisnici IKT opreme na jednoj lokaciji mogu komunicirati putem elektronske pošte, imati pristup dokumentima kao i mogućnost zaštite svih dokumenata na serverima. Na ovaj način je znatno poboljšana komunikacija među zaposlenima u tužiteljstvu i sudovima.

Imajući u vidu osnovne karakteristike tužiteljske organizacije i pravosuđa u cjelini, kada je u pitanju materijalni položaj i uvjeti rada i dalje se ističe ostvarenje cilja u samostalnom sudbenom i tužiteljskom proračunu, koji bi operativno bio odvojen od proračuna kantona. Na taj način sredstva bi se usmjeravala u jedinstven sudski i tužiteljski proračun, čime bi smisao zakonom uspostavljenog načela samostalnosti tužiteljstva bio u potpunosti i ispunjen.

Ukupno gledajući može se konstatirati da je materijalno-tehnička opremljenost KT TK-a dobra, tako da ista niti jednim svojim segmentom nije utjecala na efikasnost i efektnost u radu ovoga tužiteljstva.

Na predhodno dobro materijalno-tehničko stanje potreba KT TK-a svojim odlukama najznačajnije su doprinjeli Vlada TK-a i USAID Projekat pravosuđa, koji su i u ovoj godini bili poseban mehanizam podrške, a niti jednim djelom ne i problema u radu ovoga tužiteljstva, što je po našem saznanju u FBiH primjer sam za sebe.

Potrebno je u ovom izvještajnom periodu istaknuti pomoć Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID) u opremanju KT TK sa kancelarijskim namještajem i tehničkim uređajima (računari, laptopi, mobilni telefoni i uništivači papira) u ukupnoj vrijednosti od oko 100.000,00 KM.

U završnoj fazi je i nabavka desktop računara, printera i uredskog namještaja za potrebe Odsjeka za ratni zločin u okviru budžeta predviđenog za finansiranje Projekta “Rad na predmetima ratnog zločina“, a koje nabavke provodi VSTV BiH.

Dalje, posebnim ističemo da je u 2017. godini značajno obnovljen vozni park KT TK-a, pri čemu je u tom dijelu Vlada TK-a prepoznala problem u toj oblasti, te nam je svojim odlukama i novčanim sredstavima pomogla da nabavimo 2 nova putnička vozila, kao i jedno koje je staro svega 1 godinu, čime smo za određeno vrijeme problem starosti i amortiziranosti voznog parka razrješili.

KT TK-a već duže vrijeme ima izražen problem sa smještajem arhive i arhiviranih predmeta.

Dio arhiviranih predmeta je smješten u ormarima i otvorenim policama u prostorijama Tužilaštva i po hodnicima što je svakako neadekvatan način čuvanja te vrste predmeta. Značajan dio arhive se nalazi u prostorijama Općinskog suda Banovići, ali smo u međuvremenu ove prostorije morali osloboditi radi adaptacije istih za potrebe sudnica Općinskog suda Banovići.

Vlada Tuzlanskog kantona je prepoznala ovaj problem i svojom Odlukom KT TK ustupila na korišćenje dio podrumskih prostorija u JU Bosanski kulturni centar Tuzlanskog kantona, površine cca 70 m² za smještaj arhive na period od 5 (pet) godina, uz mogućnost pregrađivanja i adaptacije prostora u skladu sa arhivskim propisima. Finansijska sredstva kao i svu prateću opremu (police, ormari i.t.d.) treba da osigura Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID). Očekuju se konkretne informacije početkom 2018. godine.

Predhodan problem će biti konačno razrješeno, kao i problem odgovarajućeg smještaja KDP-a rekonstrukcijom ovoga i dijela zgrade koji će biti ustupljen KT TK-a nakon preseljenja Općinskog suda Tuzla, koji projekti u proljeće 2018. godine treba i faktički da zpočnu. Time će pitanje i adekvatnog uredskog radnog prostora za svakog od tužitelja biti konačno riješeno.

2. KVANTITET i KVALITETA RADA KT TK-a:

2.1. Konstantu ovoga dijela izvješća nalazimo u sljedećim podacima:

Koristeći se statistikom TCMS-a, tačnije izvješćima pod nazivom **Statistika načina završetka po referatima i vrstama predmeta**, pokazujemo ukupan broj riješenih predmeta za posljednjih pet godina.

Ono što želimo akceptirati jeste primjetan kontinuiran rast u rješavanju svih tužilačkih predmeta.

Statistika načina završetka po referatima i vrstama predmeta		
Izvještajni period	Broj riješenih predmeta	Broj lica u predmetima
01.01.2013 – 31.12.2013	5198	6017
01.01.2014 – 31.12.2014	5568	5929
01.01.2015 – 31.12.2015	7837	7197
01.01.2016 – 31.12.2016	8947	6708
01.01.2017 – 31.12.2017	10136	7013

Predhodni statistički podatci potvrđuju planove i projicirane ciljeve kroz stalne akceleracije u radu KT TK-a, sa stalnim organizacijskim mjerama koje su polučile predhodne rezultate.

Dalje se potvrđuje da je tijekom 2017 godine ukupno ostvarenje norme u KT TK-a 108,25 %, pri čemu je struktura završenih predmeta u svakom slučaju bila tako složena da se ostvarenje veće od ostvarene norme nije niti očekivalo.

Najveća pojedinačno ostvarena norma tužitelja je 157 %, dok je najniža norma 65 %.

5. tužitelja su ostvarili norme ispod 100 %, (U 2015 godini 11 tužitelja), dok je njih 29. ostvarilo norme iznad 100 % (U 2015 godini 24 tužitelja).

Ostvarene pojedinačne norme tužitelja:

Odsjek za krvne i seksualne delikte		
	Ime i prezime tužitelja:	Ostvarena tužilačka norma
1	Danica Arapović Kovačević – šef odsjeka	113,54%
2	Fahrudin Šljivić	107,17%
3	Damir Čačković	101,52%
4	Slaven Koval	102,80%
5	Alma Dubravić	93,12%
6	Mensur Mujarić	102,90%
7	Ganijeta Arifhodžić	131,30%
8	Sead Hodžić	103,53%
9	Jasmina Nuridin	63,62%
	Prosječna norma odsjeka	102,17%

Odsjek za imovinske i saobraćajne delikte		
	Ime i prezime tužitelja:	Ostvarena tužilačka norma
1	Jasmina Mujezinović – šef odsjeka	123,65%
2	Mirsada Kalaba	93,97%
3	Damir Čajić	22,88%
4	Jezdimir Spasojević	104,12%
5	Dževad Čejvanović	113,20%
6	Damir Suhonjić	113,98%
7	Saša Eraković	102,74%
8	Dina Hrustanović	92,59%
9	Maja Nurkanović	113,39%
10	Zikreta Džibrić	107,49%
11	Jasminka Jovičić	108,09%
12	Amina Bakić	114,96%
	Prosječna norma odsjeka	108,02%

Odsjek za ratni zločin		
	Ime i prezime tužitelja:	Ostvarena tužilačka norma
1	Alma Džaferović – šefica odsjeka	128,03%
2	Emir Ibrahimović	96,83%
3	Emir Bakić	84,55%
	Prosječna norma odsjeka	103,14%

Odsjek za korupciju, privredni kriminal sa poreskim utajama:		
	Ime i prezime tužitelja:	Ostvarena tužilačka norma
1	Dalibor Bingas – šef odsjeka	106,01%
2	Jasminka Djedović	104,79%
3	Nihad Halilčević	114,19%
4	Ćazim Serhatlić	114,54%
5	Kenan Balić	103,55%
6	Selma Kišić	103,00%
7	Vedran Alidžanović	103,90%
8	Dražan Milićević	100,42%
9	Anela Garčević	101,39%
	Prosječna norma odsjeka:	105,75%

Odsjek za maloljetnike		
	Ime i prezime tužitelja:	Ostvarena tužilačka norma
1	Lejla Gazibegović Begović – šefica odsjeka	69,78%
2	Jasminka Alagić	106,60%
	Prosječna norma odsjeka	88,19%

Predhodni rezultati su očekivani i kao takvi su bili i projicirani na početku 2017. godine.

Praćenje efektivnosti u radu odsjeka i tužitelja permanentno je praćeno i u izvještajnom periodu.

Predhodno dobija na svom punom značenju kada se cijene i posebne odredbe Pravila o orijentacionim mjerilima koja se odnose na posebno vrednovanje rada tužitelja na pojedinim predmetima, koje vrednovanje i nije određivo propisano, iako je ostavljeno kao mogućnost.

Ono što će se zapažiti kroz statističke podatke u ovome izvještaju rezultati u 2017. godini su u svakom slučaju bolji od onih iz predhodne godine, što se odnosi na ocjenu i kvalitetu rada pojedinih tužitelja, ali i KT TK-a u cjelini.

2.2. Ostvarenje orijentacionih normi u KT TK-a je posljedica posebnog i promijenjenog odnosa prema strukturi predmeta, prvenstveno u odsjecima za gospodarski, organizirani i koruptivni kriminal, ali isto tako i za imovinske i delikte ugrožavanja javnog prometa i za krvne delikte.

Naime, u odnosu na ranije godine i u 2017. godini, zbog poduzetih različitih mjera, su se očekivali i ostvarili bolji rezultati posebice u *predhodna 3 odsjeka*.

Dodatne organizacijske mjere iz predhodnih godina su trebale da doprinesu brzom i kvalitetnom rješavanju bitnih predmeta u predhodnoj oblasti kriminaliteta, te su one i ostvarile projicirani cilj, što se se ogledala i u činjenici da je kod svakog tužitelja odsjeka za *privredni, organizirani i koruptivni kriminal* određen broj predmeta određen kao prioritetan u radu, a rad na takvim predmetima je permanentno praćen i analizira, i od strane glavnog tužitelja, njegovih zamjenika i šefa ovoga odsjeka, što je u svakom slučaju doprinosilo i kvalitetu u radu i odlukama tužitelja u tim predmetima.

Potpuno drugi pristup u odsjeku za gospodarski, organizirani i koruptivni kriminal, i u 2017. godini, se ogledao i kod analize KTA predmeta, koji su početno imali ovakav status (predmeti u kojima nije definirana osumnjičena osoba ili samo kazneno djelo), da bi naknadno bili evidentirani kao KT predmeti.

Ovakve organizacijske promjene su i u 2017. godini polučile pozitivne efekte, koji su se ogledali u daleko većem broju predmeta u ovoj oblasti koji su rezultirali donošenjem konačnih tužiteljskih odluka, i to kako onih kojima je otvorena i vođena istraga, tako i onih u kojima je podignuta optužnica, čiji broj je projicirano veći u odnosu na njihov broj u 2016. godini.

Ovim putem akceptiramo da je u 2017. godini podignut veći broj optužnica, koje su potvrđene od strane nadležnih sudova, čiji predmet jesu bili upravo slučajevi počinjenja koruptivnih kaznenih djela o kojima je javnost bila posebno senzibilirana, jer su se odnosili upravo na djela počinjena od visoko pozicioniranih dužnosnika u FBiH, TK-a i u općinama ovoga područja.

Sve to je bio rezultat stručnog vođenja izuzetno složenih istraga od strane jednog ili više tužitelja KT TK-a, s tim da se poboljšanje očekivano događalo i iz razloga što su u složenim predmetima istrage, ali i prije njenog zvaničnog početka, posebnom naredbom glavnog tužitelja bili formirani posebni istražni timovi, u kojima su aktivno djelovali i ovlaštene službene osobe iz agencija za provođenje zakona sa sjedištem na području TK-a.

Istražni timovi su doprinjeli efikasnijem i efektivnijem radu na posebno složenim predmetima iz oblasti koruptivnog, organiziranog i gospodarskog kriminala.

U predhodnu svrhu u 2017. godini, a po predhodnom zajedničkom dogovoru sa rukovoditeljima agencija za provođenje zakona, svakog prvog petka u mjesecu je održavan zajednički sastanak glavnog tužitelja, njegovih zamjenika, kao i šefova sva četiri odsjeka, sa predhodnim rukovoditeljima, na kojim sastancima je raspravljano o općim pitanjima koja treba da dovedu do povećanja efikasnosti i efektnosti u izvršenju zajedničkih zadataka, a sve u svrhu otkrivanja i gonjenja počinitelja kaznenih djela.

Ujedno, tijekom ove godine po dva tužitelja su obilazila sjedišta policijskih uprava na teritoriji TK-a, gdje je rađena edukacija ovlaštenih službenih osoba (OSO) na bitnim pitanjima koja su se vezivala za zakonitost kod radnji hapšenja, pritvora, provođenja radnji dokazivanja i dr., što je sve trebalo da otkloni opasnosti od nezakonitog rada ovlaštenih službenih osoba, ali i tužitelja, u tim oblastima izvršenja procesnog zakonodavstva.

Posebna pažnja je bila posebno usmjerena i na izvršenje međusobnih obaveza koje proizilaze za OSO i tužitelje po Uputstvu iz listopada 2013. godine, o postupanju i suradnji OSL-a i tužitelja u provođenju radnji dokazivanja tijekom istrage.

Tijekom 2017. godine u organizacija menadžmenta Uprave policije MUP-a TK-a i ovoga tužiteljstva održana su dva velika skupa u velikoj sali za sastanke PU Lukavac u Lukavcu, na kojim sastancima je prisustvovao veliki broj OSO iz PU na području TK-a (50 tak prisutnih OSO), na kojim sastancima su tužitelji KT TK-a upoznavali OSO o aktualnim pitanjima koja se vezuju za sudsku praksu o zakonitosti mjera pritvora, radnji hapšenja i radnji dokazivanja, sa prijedlogom mjera koje treba poduzimati u svrhu ostvarenja zakonitosti u radu i u ovoj oblasti.

Ujedno, postala je uobičajna praksa u ovom izvještajnom periodu ad hoc sastanaka sa policijskim komesarom MUP-a TK-a, kao i najodgovornijim osobama iz Uprave policije MUP-a TK-a, sve sa ciljem poboljšanja i unapređenja rada u pojedinačnim bitnim predmetima.

Napredak u suradnji je evidentan, ali je potrebno nastaviti permanentno sastajanje sa odgovornim osobama iz agencija za provođenje zakona.

2.3. U narednom dijelu ovoga izvještaja prikazat će se statistički podatci iz TCMS-a koji se odnose na efektivne rezultate rada po određenim grupama kaznenih djela za sve odsjeke (I.), sa posebnom pažnjom na odsjek za korupciju...(II.):

I. Podaci o prijavama iskazani po pojedinim vrstama predmetima za izvještajni period:

Vrsta predmeta	Neriješeno prijava iz ranijih godina	Primljeno prijava u toku izvještajnog perioda	Ukupno prijava u radu	Riješeno prijava u toku izvještajnog perioda	Neriješeno na kraju izvještajnog perioda
KT	1297	2480	3777	2649	1128
KTK	112	118	230	161	69
KTPO	90	42	132	108	24
KTO	1	6	7	7	0
KTRZ	4	0	4	3	1
KTM	29	129	158	132	26

(KT-Opći kriminal; KTK-Korupcija; KTPO-Gospodarski kriminal; KTO-Organizirani kriminal; KTRZ-Ratni zločini; KTM-Maloljetnički predmeti).

Dakle, u ovome periodu je riješeno više prijava nego u ranijem periodu, više od primljenog broja, tako da su zaostatci smanjeni.

Podaci o otvorenim/naređenim istragama iskazani po pojedinim vrstama predmetima predmetima za izvještajni period:

Vrsta predmeta	Neriješeno istraga iz ranijih godina	Naređene istrage u toku izvještajnog perioda	Ukupno istraga u radu	Riješeno istraga u toku izvještajnog perioda	Neriješeno istraga na kraju izvještajnog perioda
KT	403	2004	2407	2090	317
KTK	27	51	78	64	14
KTPO	32	60	92	74	18
KTO	1	5	6	6	0
KTRZ	1	1	2	2	0
KTM	6	77	83	77	6

Podaci o podignutim optužnicama iskazani po pojedinim vrstama predmetima za izvještajni period:

Vrsta predmeta	Broj optužnica podignutih prije izvještajnog perioda	Broj podignutih optužnica u toku izvještajnog perioda	Ukupan broj podignutih optužnica	Broj potvrđenih optužnica u toku izvještajnog perioda	Broj optužnica čije je potvrđivanje odbijeno	Broj optužnica za koje do kraja izv. perioda nije donesena odluka o potvrđivanju
KT	378	1824	2202	1783	2	392
KTK	10	48	58	45	0	15
KTPO	12	53	65	52	0	9
KTO	1	6	7	6	0	0
KTRZ	0	0	0	0	0	0

U odnosu na predhodne podatke cijenimo potpuno objektiviziranom projekciju koja je data u još u 2014. godini da će, a što i jeste razultiralo stvarno daleko boljim rezultatima u ovoj oblasti otkrivanja i gonjenja kaznenih djela, jer je donesen veći broj konačnih tužiteljskih odluka, a posebice se očekivao i ostvario veći broj konačnih tužiteljskih odluka u predmetima koji su označeni kao složeni predmeti.

Ni tijekom 2017. godine nije došlo do primjene *Zakona o suzbijanju korupcije i organiziranog kriminala u F BiH, jer nisu formirani ni Poseban odjel Vrhovnog suda F BiH, a niti Poseban odjel Federalnog tužiteljstva FBiH*, tako da je KT TK-a nastavilo da istim intezitetom radi na ovim predmetima do njihovog konačnog preuzimanja od strane nadležnih federalnih pravosudnih institucija.

2.4. Mjere i radnje koje po nama apsolutno utječu na kvalitet tužiteljskog rada jesu i one kojima se osigurava potpuno ali i pravilno korištenja svih alata koji su, kao takvi, propisani procesnim zakonodavstvom.

I tijekom 2017. godine su posebno došli do izražaja pozitivni efekti u promijenjenom postupanju tužitelja na način na koji je to naloženo jednom od Obveznih instrukcija glavnog tužitelja KT TK-a u smislu obvezne provjere prije optuženja da li se protiv iste ili istih osoba u KT TK-a vodi samo konkretna istraga, ili protiv iste ili istih osoba ima više otvorenih istraga.

Svrha predhodne instrukcije je bila i da se anuliraju negativne posljedice u smislu da, iako su postojali svi zakonom propisani uvjeti da rad na više predmeta bude spojen još u fazi istrage, i da nakon njenog okončanja bude podignuta jedna optužnica, predmeti u istrazi nisu spajani, pa su onda podizane pojedinačne optužnice, a da pri tome uopće nije provjeravano da li protiv iste osobe ili osoba ima još nezavršenih istraga, ili podignutih optužnica protiv iste ili istih osoba.

Daljnje negativne posljedice predhodnog jesu i da je rad tužitelja na svakom pojedinačnom predmetu daleko skuplji od rada na svim predmetima i jedinstvenom odlučivanju jednom optužnicom, a onda i kada se pred sudom ne podiže jedna nego više optužnica, onda je i suđenje u svakom pojedinačnom slučaju daleko skuplje od onoga koje bi bilo da je podignuta jedna optužnica.

Ujedno, i kada se događala situacija da iako nije vođena jedinstvena istraga, nego pojedinačna po svakom podnesenom izvještaju o počinjenom djelu, sa daljnjom posljedicom da onda i nije podizana jedna nego više optužnica protiv iste ili istih osoba, tužitelji uopće nisu provjeravali da li postoji više takvih predmeta pred sudom, pa onda i nisu sudu podnosili prijedloge o vođenju jedinstvenog postupka i donošenju jedne presude (spajanje postupka) protiv jedne ili više osoba po svim takvim pojedinačnim optužnicama.

Nakon zapažanja predhodne loše prakse, i nakon predhodne obvezne instrukcije donesene u cilju poboljšanja takve prakse, cijenimo da je i u 2017. godini došlo do apsolutnog napretka u praksi postupanja tužitelja, tako da je predhodna loša praksa skoro pa napuštena, te se sada, još u istrazi, predhodni podatci provjeravaju, a u vrijeme podizanja optužnice svaki tužitelj mora zvanično pismeno zabilježiti da je izvršio odgovarajuće provjere i utvrdio da li se vodi istraga protiv iste ili istih osoba i u drugim predmetima, odnosno da li je već predhodno podignuta i neka druga optužnica protiv istih osoba, te ukoliko jeste onda se spaja, ili se pred sudom traži spajanje više predmeta u cilju jednog suđenja i donošenja jedne sudske odluke.

Obvezna instrukcija je trebala, i jeste, osigurala jedinstveno djelovanje svih tužitelja u ovakvim procesnim situacijama, i ona je trebala otkloniti opasnosti zbog predhodnog nečinjenja, koja opasnost se ogledala u tome da su pojedinačno podignute optužnice protiv pojedinih osoba mogle, i u nekim ranijim slučajevima stvarno i jesu, dovesti do pravomoćnih sudskih odluka, što bi onda stvaralo realnu opasnost da sud kod odlučivanja o drugim potvrđenim optužnicama protiv istih osoba zaključuje da se radi o presuđenoj stvari, jer bi onda radnje iz drugih optužnica ulazile u konstrukciju produženog kaznenog djela.

Posljedica svih predhodnih aktivnosti jeste da je i u izvještajnoj 2017. godini evidentiran veći broj spajanja postupka kako za vrijeme trajanja istraga, tako i prijedloga tužitelja i odluka sudova kojima je izvršeno spajanje više predmeta protiv osumnjičenih protiv kojih egzistira upravo više predmeta zbog istih ili istovrsnih kaznenih djela.

Predmeti završeni spajanjem više predmeta u posljednje 4 godine:

Vrsta predmeta	2014	2015	2016	2017
KT	175	323	261	186
KTA	561	915	904	611
KTARZ	3	1	2	0
KTM	40	36	15	7
KTN	190	558	700	566
KTPO	1	6	3	5
KTK	6	5	6	4
Ukupno	976	1844	1891	1379

U radu na starim predmetima i u ovome izvještajnom periodu je bilo angažirano dodatno osoblje od strane Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine (VSTV-a BiH) .

Tijekom 2017. godine nastavljen je angažman 2 diplomirana pravnikâ po posebnom projektu VSTV-a sa posebnim ciljem rada na smanjenju broja starih predmeta, što je polučilo dobre rezultate i u ovoj godini u ovoj oblasti.

2.4. Bitnim cijenimo i rezultate koji se vezuju za **efektivnu kaznenu politiku ostvarenu u 2017. godini.**

U vezi sa predhodnim slijedeće podatke cijenimo bitnim:

Vrsta predmeta	Osudujuća presuda - Zatvor	Osudujuća presuda – Novčana	Osudujuća presuda - Uslovna	Osudujuća presuda – Sudska opomena	Osudujuća presuda – oslobađanje kazne
KT	427	143	1462	14	2
KTK	5	1	25	0	0
KTPO	16	4	55	0	0
KTO	4	0	0	0	0
KTRZ	2	0	0	0	1
SUM	454	148	1542	14	3

Naime, na početku 2017. godine su pravljene procjene i ocjene ostvarene kaznene politike u vezi sa pozicijom tužiteljstva u toj oblasti.

Zapaženo je da je i predhodnih godina uvjetna osuda, kao posebna kaznenopravna sankcija, koja je i po zakonu jedna od mjera upozorenja, bila najzastupljenija sankcija koju je sud izricao, posebno ako se radilo o „blažim“ kaznenim djelima.

Međutim, predhodno i nije toliko bitno koliko je bilo bitno naše zapažanje o lošoj sudskoj praksi da je ta i takva mjera upozorenja izricana čak višestrukim specijalnim povratnicima, a da pri tome ranija

uvjetna osuda uopće posebno nije cjenjena, a posebno ne i opozivana, iako je zakon propisao takvu mogućnost.

Istini za volju ni tužitelji u ranijim godinama u optužnicama, ali i na glavnim pretresima, nisu predlagali sudu opozivanje uvjetnih osuda zbog specijalnog recidiva, ili recidiva koji to nije (čl. 62-68 KZ-a FBiH).

Posebno smo zapazili da su sudovi i ove godine znali i više puta istom optuženom izricati uvjetne osude i pored činjenice da je u novim postupcima činio ista ili istovrsna kaznena djela, što je potpuno obezvrijeđivalo ovu mjeru-sankciju, ali i autoritet suda i tužitelja, a time uostalom i javni interes za kažnjavanje povratnika bezuvjetnim kaznama.

Istina je da je predhodna praksa sudova počela da se mijenja još u 2014. godini isključivo i samo iz razloga nove proaktivne uloge tužitelja u ovakvim slučajevima, i to kroz tužiteljske prijedloge sudu za opoziv uvjetnih osoba recidivistima, koji su novo kazneno djelo počinili za vrijeme provjeravanja/kušnje, na način stavljanja ovakvih prijedloga u optužnicama ili na glavnom pretresu, koja praksa je bezrezervno nastavljena i u 2017. godini.

Rezultat predhodnog je sada posebno vidljiv i u 2017. godini, jer su većina naših prijedloga za opoziv uvjetnih osuda, pod zakonom propisanim uvjetima, usvojeni, uvjetne osude opozvane, a nakon toga optuženima su izricanje jedinstvene kazne zatvora.

I predhodna „loša“ praksa je promijenjena činjenicom da je glavni tužitelj i u ovoj oblasti primjene zakona izdao obveznu instrukciju svim tužiteljima, po kojoj su isti dužni da već u optužnicama, ili najkasnije na glavnom pretresu, kada se utvrdi da za to postoje zakonom propisani uvjeti, pokrenu postupak opoziva uvjetne osude, predlaganjem sudu da se aktivira mehanizam opoziva, a to posebice u slučajima specijalnog povrata u počinjenju kaznenih djela.

Predhodna dužnost u postupanju tužitelja po predhodnoj obaveznoj instrukciji bila je u 2017. godini predmetom posebne i permanentne kontrole od strane oba zamjenika glavnog tužitelja, kao i samog glavnog tužitelja, što je i rezultiralo novom dobrom praksom sudova.

Na kaznenu politiku sudova KT TK-a je utjecalo i podnošenjem žalbi na presude u dijelu odlučivanja sudova o kaznenopravnoj sankciji.

Posebno ističemo da je i u 2017. godini egzistirao generalan stav da se KT TK-a ima uvijek žaliti u slučajevima kada se građanima TK-a sudi za kaznena djela neovlaštenog držanja eksplozivnih materija i „dugog“ naoružanja, i kada sud tim optuženim izrekne kaznenu sankciju-uvjetnu osudu, te da žalbom tražimo preinačenje presude u odluci o sankciji sa prijedlogom da sud izrekne kazne zatvora.

Međutim, i dalje cijenimo da kaznena politika nije adekvatna postojećem stanju društvenih odnosa na području TK-a, što se posebice odnosi na broj izrečenih uvjetnih osuda, jer naše žalbe izjavljene iz ovih razloga od drugostupanjskog suda nisu uvažavane.

Iako je kaznena politika posljedica sudskih odluka, ipak cijenimo da kroz povećan broj izjavljenih žalbi na prvostupanjske presude, kao i kroz dodatne radnje u prvostupanjskom postupku kod prikupljanja svih dokaza i informacija koje utječu na odluku suda o izboru kaznenih sankcija možemo utjecati na strožiju i primjereniju kaznenu politiku u narednom periodu.

2.5. Dalje bitnim cijenimo i rezultate koji su u KT TK-a ostvareni i u 2017. godini, a koji se odnose na radnje tužitelja koje doprinose direktno poboljšavaju poziciju žrtve/oštećenih u kaznenom postupku.

Pozicija oštećenog u kaznenom postupku u ranijim periodima je bila determinirana isključivo kroz samostalno djelovanje istih, ili kroz radnje koje je u tom postupku poduzimao njihov punomoćnik.

Pri tome nije bilo zabilježeno da su tužitelji ispunjavali svoju zakonsku dužnost da su tijekom istrage provodili mjere i prikupljali dokaze koji se odnose na postavljeni imovinsko-pravni zahtjev oštećenih (čl. 45 st. 2 g) i čl. 211 ZKP-a FBiH), a to posebno ne i u slučajevima gdje taj dio poduzetih radnji i mjera neće dovesti u pitanje ostvarenje optimalnih rokova za završetak istrage.

Dalje je posebno zapaženo da i u situacijama u kojima je činjenična dispozicija naše optužnice sadržavala decidnu činjeničnu tvrdnju o visini štete na način njenog tačnog novčanog određenja, što bi sudovi presudom i prihvatili, ali onda i pored postavljenog opredjeljenog zahtjeva oštećenih, presudom nije odlučivano o tim zahtjevima, a ukoliko takav zahtjev nije postavljen onda tužitelji nisu tražili, niti je sud ispunjavao svoju dužnost, da od optužene osobe bude oduzeta, za njih nepripadajuća, imovinska korist stečena izvršenjem kaznenog djela, što opet ne dovodi u pitanje mogućnost žrtve da se naknadno namiri iz oduzetog iznosa imovinske koristi (*članak 116 stavak 2 i 3 KZ-a FBiH i članak 209 stavak 5 ZKP FBiH*).

Ujedno, aktiviranjem ovoga alata sud je u mogućnosti da značajno disciplinira osuđenu osobu i na način da kada osuđenog obveže da vrati imovinsku korist, a izrekne istome uvjetnu osudu, da ispunjenje obaveze vraćanja iste odredi kao posebno uvjetovanju radnju, a za slučaj da tu obvezu vraćanja osuđeni ne ispuni da odredi izvršenje utvrđene kazne zatvora iz uvjetne osude (*članci 63 i 66 KZ FBiH*).

I tijekom 2017. godine, ali i u obimu kao predhodnih godina, zapažena je „loša“ praksa sudova u slučajevima kada su presudama i usvajali postavljeni imovinsko pravni zahtjev oštećenih, a kod izricanja uvjetne osude, sudovi nisu aktivirali i mehanizme iz čl. 63 i 66 KZ-a FBiH, a po kojoj odredbi je sud u mogućnosti da u uvjetnoj osudi optuženiku odredi i ispunjavanje slijedećih obaveza: da isti vrati imovinsku korist pribavljenu kaznenim djelom, da nadoknadi štetu koju je prčinio kaznenim djelom, ili da ispuni druge obaveze predviđene kaznenim zakonodavstvom u Federaciji, a za slučaj da tu obvezu osuđeni ne ispuni onda se ima izvršiti utvrđena kazna iz uvjetne osude

Iz predhodnih razloga je ponovno aktivirana obavezna instrukcija glavnog tužitelja po kojoj su tužitelji dužni da u predhodnoj situaciji nečinjenja sudova izjavljuju žalbe i traže da se ispunjenje obaveza naknade štete oštećenim uvjetuje kao posebna radnja, a za slučaj da optuženici tu obvezu ne ispune u ostavljenom roku da je opozove uvjetna osuda i odredi izvršenje kazne utvrđene u toj osudi.

Poduzete mjere i radnje KT TK-a i u 2017. godini u tom cilju su bile efektivne, tako da sada imamo, u pravilu, novu dobru sudsku praksu, kao i adekvatnu i potpuniju zaštitu oštećenog u kaznenom postupku.

Međutim, efekti predhodne obvezne instrukcije su ostvareni u 2017. godini i kroz zaključene sporazume o priznanju krivnje između KT TK-a i osumnjičenika, kao i kroz prijedloge u optužnicama za izdavanje kaznenih naloga.

U 2017. godini nastavljena je i praksa da tužitelji, nakon pravomoćnosti presuda u kojima je izrečena uvjetna osuda sa uvjetovanom obvezom osuđenog da naknadi štetu oštećenom, nisu mogli izdavati naredbe o arhiviranju spisa, nego su bili i jesu u obvezi da prate ispunjenje ovakve obveze osuđenog, a u slučaju kada isti, u ostavljenom roku u presudi, ne ispuni svoju dužnost nadoknade štete oštećenom, da su tužitelji dužni pred sudovima pokrenuti postupak opoziva izrečene uvjetne osude i tražiti izvršenje utvrđene kazne zbog ovoga neispunjenja.

2.6. Negativna praksa iz predhodnih perioda i dalje je zapažena vezano za sadržaj optužnica KT TK-a u kojima se radi o kaznenim djelima protiv sigurnosti javnog prometa.

Pri tome su se posebno imala u vidu ova kaznena djela kojima je umišljajno ugrožen javni promet i doveden u opasnost život i tijelo ljudi, a sve to je bila posljedica alkoholiziranosti osobe koja je počinila to djelo.

Pri tome je zapaženo da su optužnice sadržavale i prijedloge da se optuženima izrekne i mjera sigurnosti zabrane upravljanja vozilom određene kategorije u određeno vrijeme, ali su i dalje, u ne malom broju slučajeva, sudovi u ovim predmetima izricali uvjetne osude, a da nisu odlučivali, sukladno zakonu, da će u slučaju kršenja izrečene mjere za vrijeme njenog trajanja sud opozvati uvjetnu osudu i izreći izvršenje utvrđene kazne iz takve osude (*članak 77 stava 4 KZ-a FBiH*).

U predhodnim slučajevima je KT TK-a izjavljivalo žalbe, koje su skoro pa apsolutno bile uspješne.

Dakle, predhodna loša praksa sudova i u 2017. godini nije bila potpuno napuštena, ali je, kao posljedica posebne obvezne instrukcije glavnog tužitelja KT TK-a, takva praksa napuštena od KT TK-a kod zaključivanja sporazuma o priznanju krivnje sa osumnjičenim za ova kaznena djela, na način da je u djelu sporazuma i o ovoj mjeri sigurnosti određeno da će u slučaju kršenja izrečene mjere, za vrijeme njenog trajanja, sud opozvati uvjetnu osudu i izreći izvršenje utvrđene kazne iz takve osude.

2.7. Tijekom 2017. godine posebna pažnja je bila usmjerena na izvršenje odredbi ZKP-a FBiH u vezi sa mogućnosti da tužitelj sa osumnjičenima zaključuje sporazume o priznanju krivnje, kao i da podigne optužnicu sa kaznenim nalogima, a kada je takva mogućnost zakonom propisana.

Cijeneci broj predmeta u kojima su zaključeni sporazumi o priznanju krivnje sa osumnjičenim tijekom 2017. godine, zaključujemo da je ovaj institut procesnog kaznenog zakonodavstva optimalno došao do izražaja onoliko koliko je druga stranka nalazila svoj interes.

Potvrda predhodnog jesu i uporedni podatci o broju predmeta u kojima je KT TK-a sa osumnjičenicima/optuženicima, tijekom **2014., 2015., 2016. i 2017. godine, zaključilo sporazume o priznanju krivnji:**

	Zaključeno sporazuma - Predmeti	Zaključeno sporazuma - Lica
2014. godina	74	139
2015. godina	70	101
2016. godina	85	113
2017. godina	79	96

Dalje se u potvrdi predhodnog prezentiraju i podatci o broju predmeta u kojima su, tijekom **2014., 2015., 2016. i 2017. godine, podignute optužnice sa prijedlogom sudu za izdavanje kaznenih naloga:**

	Optužnica sa kaznenim nalogom – Predmeti	Optužnica sa kaznenim nalogom Osobe
2014. godina	606	684
2015. godina	701	798
2016. godina	585	631
2017. godina	512	568

Cjeneći predhodne podatke očigledan je pad napredka koji je ostvaren u izvještajnom periodu, pa se cijeni da on nije dovoljan i da u ovoj oblasti treba činiti dodatne napore na povećanju broja predmeta koji se okončavaju na ove načine, pri čemu se i tužitelji moraju rukovoditi činjenicom da se vještine sporazumijevanja posebno nagrađuju i kod godišnjeg ocjenjivanja rada svakog pojedinog tužitelja.

Predhodni procesni instituti osiguravaju smanjenje troškova kaznenog postupka jer se izbjegava glavni pretres, žalbeni postupak i dr., što nije bez značaja u aktualnom vremenu.

Međutim, ono što se posebnim zapaža jeste da sudovi u pravilu i nakon održanih glavnih pretresa, kao i svih izvedenih dokaza na pretresu, izriču iste sankcije kao što su bile i predložene u kaznenim nalogima, čime obrana/branitelji gube interes za prihvatanje ovakvih naloga, na što KT TK-a i ne može da utječe.

Sudovi svojim kaznenim politkama očigledno pogoduju ovakvom odnosu suprotne stranke u kaznenom postupku, bez obzira na sve negativne posljedice koje iz toga proizlaze, a radi se o procesima koji dugo traju, koji utiču na ažurnost sudova, poskupljuju proceduru, a troškovi postupka se teško naplaćuju od osuđenih.

2.8. U narednom dijelu slijede podatci za 2017. godinu o **vrstama presuda po karakteru odluka suda o meritumu,** kao i o broju žalbi koje su od KT TK-a izjavljene u ovoj godini na prvostupanjske presude, kao i broj odluka sudova o našim žalbama, tako da se razlika između broja izjavljenih žalbi i broj odluka po žalbi odnosi na broj žalbi o kojima još uvijek nije donesena odluka suda.

Vrsta predmeta	Obustava postupka	Osudjuće presude	Odbijajuće presude	Oslođajuće presude	Uložene žalbe	Uvažene žalbe	Odbijene žalbe
KT	85	2048	8	30	685	116	320
KTK	2	31	0	3	20	4	5
KTPO	3	75	0	3	34	7	9
KTO	0	4	0	0	1	1	0
KTRZ	0	3	0	0	1	2	0
SUM	90	2161	8	36	741	130	334

2.9. Međutim, i u 2017. godini suočili smo se sa daleko većim standardom kod odlučivanja Vrhovnog suda FBiH i Kantonalnog suda Tuzla, kao i *Ustavnog suda BiH*, vezano za zakonitost kod određivanja i produžavanja mjere pritvora, a posebno ako se prihvati da su to razlozi propisani u točki d.) st. 1 čl. 146. ZKP-a FBiH.

Kako Ustav BiH propisuje da su odluke Ustavnog suda BiH konačne i obvezujuće, pa iste i ne mogu biti predmetom bilo kakvog komentara nego se kao takve imaju izvršiti i prema njima usaglasiti praktično postupanje KT TK-a, kod predlaganja da pritvor bude određen ili produžen u bilo kojoj fazi kaznenog postupka.

Problemi koji su se pojavili u ovoj oblasti moraju da dovedu do novog proaktivnog načina postupanja tužitelja u ovim i ovakvim procesnim situacijama, što bi onda značilo njihovo obrabrivanje i da češće posežu za drugim blažim mjerama sa kojima se osigurava prisustvo osumnjičenih u kaznenom postupku, kao i uspješno vođenje istoga postupka.

U vezi sa predhodnim se prevashodno misli na zakonom propisane mjere zabrane, a posebno one koja se naziva „kućni pritvor“, jamstvo, zabrana kontakata sa supoočiniteljima, svjedocima i dr. određenim osobama, ali i ostale blaže a zakonom propisane alternativne mjere.

Kod predhodnog promijenjenog odnosa prema najtežoj mjeri-pritvoru glavni tužitelj mora da osigura jedinstveno djelovanje svih tužitelja u KT TK-a.

U vezi sa predhodnim cijenimo bitnim istaći i činjenicu da i dalje postoji pogrešna percepcija javnosti kada, nakon više mjeseci, i pored našeg prijedloga da pritvor bude produžen, sud donese odluku o ukidanju mjere pritvora, sa ili bez određenja o donošenju odluke o primjeni drugih blažih zakonom propisanih mjera.

Naime, u povodu odluke suda o ukidanju mjere pritvora u javnosti se stvara dojam da je činom puštanja na slobodu osumnjičena osoba u biti oslobođena od bilo kakve optužbe za kazneno djelo za koje se vodi istraga, pri čemu se mjera pritvora ne cijeni kao jedna od zakonom propisanih mjera kojom se u biti samo osigurava prisustvo osumnjičene osobe i uspješno vođenje tog kaznenog postupka, a da se ukidanjem ove mjere osumnjičena osobe ne oslobađa od krivnje za kazneno djelo za koje se vodi postupak protiv iste, jer se ova, kao i primjena drugih zakonom propisanih mjera, ne može cijeliti i kao odluku suda o krivnji pritvorene osobe.

I predhodno pripisujemo lošim komunikacijskim kanalima sa građanima na području cijelog TK-a.

2.9. Zadatak KT TK-a u širem smislu je generalna prevencija kao i specijalna prevencija, izražena kroz otkrivanje i progon počinitelja kaznenih djela.

Od suštinskog je značaja procjena postojanja osnova sumnje kao zakonskog preduvjeta za postupanje tužitelja, pri čemu je neophodno osigurati poštivanje ljudskih prava u smislu zaštite od neutemeljenog kaznenog progona.

Jedan od najdelikatnijih dijelova tužiteljskog posla jeste procjena postojanja osnove sumnje da bi se moglo narediti provođenje istrage s jedne strane, i s druge strane zaštita građana od mogućeg neosnovanog vođenja istrage i podizanja optužnica, što zavisi isključivo od procjene tužitelja.

Na temelju nekoliko pokazatelja moguće je ocijeniti uspješnost djelovanja KT TK-a u postupcima otkrivanja počinitelja kaznenih djela.

To su prvenstveno pokazatelji o:

- ✓ broju otkrivenih kaznenih djela i počinitelja tih djela,
- ✓ broju donesenih naredbi za provođenje istrage,
- ✓ broju tužiteljskih odluka da se istraga ne pokrene ili da se otvorena istraga obustavi,
- ✓ broju podnesenih i potvrđenih optužnica,
- ✓ broju presuđenih predmeta,
- ✓ vrsti izrečenih presuda,
- ✓ izjavljenim žalbama, kao i
- ✓ ostvarenje norme tužilaca, a u vezi sa predhodnim i ostavriavanje norme tužitelja u godini na koju se odnosi ovaj izvještaj.

U narednom dijelu ovoga izvještaja prezentiraju se statistički podatci koji se odnose na **podatke iz 2015., 2016. i u 2017. godine, po broju riješenih prijava, istraga, kao i načina rješavanja, i broja podignutih optužnica.**

	2015. godina	2016. godina	2017. godina
Broj riješenih prijava	4772	5122	6000
Broj riješenih istraga	2916	2548	2336
Broj podignutih optužnica	2435	2088	1934

Vrta predmeta	Broj naredbi o neprovođenju istrage	Broj naredbi o provođenju istrage	Riješeno na drugi način u fazi prijave	Broj naredbi o obustavi istrage	Broj podignutih optužnica	Riješeno na drugi način u fazi istrage
KT	381	2004	242	220	1824	47
KTK	101	51	8	13	48	3
KTPO	37	60	11	20	53	1
KTO	0	5	2	0	6	0
KTRZ	0	1	2	0	0	2
SUM	519	2121	265	253	1931	53

2.10. Podatci u 2017. godini koji se vezuju za starost predmeta u fazi prijave/istrage sa aspekta dužine trajanja istražnog postupka:

		Duže od 6 mjeseci	Stariji od 1 godinu	Stariji od 2 godine	Stariji od 3 godine	Stariji od 4 godine	Stariji od 5 godina
Prijave na dan 31.12.2017	KT	211	246	98	19	5	14
	KTPO	4	10	1	2	4	1
	KTK	7	24	11	6	1	2
	KTRZ	0	1	1	0	0	0
	KTM	0	1	0	0	0	0
	Ukupno	222	282	111	27	10	17
Istrage na dan 31.12.2017	KT	50	41	18	2	6	45
	KTPO	3	3	1	0	0	5
	KTK	1	5	3	1	0	1
	KTRZ	0	0	0	0	0	0
	Ukupno	54	49	22	3	6	51

2.11. Posebni podatci koji se odnose na Odsjek za ratne zločine:

Period 01.01 – 31.12.2016. godine	KTRZ
Neriješeno prijava iz ranijih godina	4
Primljeno prijava u toku izvještajnog perioda	0
Ukupno u radu prijava	4
Riješeno prijava u toku izvještajnog perioda	3
Neriješeno prijava na kraju izvještajnog perioda	1
Neriješeno istraga iz ranijih godina	1
Naređene istrage u toku izvještajnog perioda	1
Ukupno u radu istraga u toku izvještajnog perioda	2
Ukupno riješeno istraga u toku izvještajnog perioda	2
Broj neriješenih istraga na kraju izvještajnog perioda	0
Broj podignutih optužnica u toku izvještajnog perioda	0

2.12. Prosječno zaduženje i prosječan broj okončanih predmeta svakog tužitelja (prosječni broj zaduženih predmeta – KTA, KTN KT prijava ,po tužitelju u izvještajnom periodu),.

Zaduženi predmeti u 2017. godini po tuželjima:

	Odsjek za krvne i seksualne delikte								SUM
	KT	KTO	KTRZ	KTA	KTK	KTPO	KTM	KTN	
Danica Arapović K.	108	-	-	99	-	-	-	24	232
Alma Dubravić	103	-	-	194	-	-	-	375	672
Damir Čačković	100	-	-	186	-	-	-	65	351
Fahrudin Šljivić	74	-	-	125	-	-	-	73	272
Ganijeta Arifhodžić	101	1	-	198	-	-	-	76	376
Mensur Mujarić	102	-	-	238	1	-	-	32	373
Sead Hodžić	103	1	-	204	-	-	-	82	390

Slaven Koval	99	-	-	188	-	-	-	71	358
Jasmina Nuridin	100	-	-	234	-	-	-	82	416

Odsjek za ratni zločin											
	KT	KTO	KTRZ	KTA	KTARZ	KTK	KTPO	KTM	KTN	KTNZRZ	SUM
Alma Džaferović	98	-	0	14	4	-	-	-	17	-	133
Emir Ibrahimović	109	-	0	41	4	-	-	-	28	1	183
Emir Bakić	107	-	0	56		-	-	-	25	3	191

Odsjek za korupciju, privredni kriminal sa poreskim utajama										
	KT	KTO	KTRZ	KTA/KTAK	KTK	KTPO	KTM	KTN	SUM	
Dalibor Bingas	2	0	0	52	13	2	0	1	70	
Anela Garčević	3	0	0	53	12	2	0	80	150	
Čazim Serhatlić	11	1	0	60	13	2	0	84	174	
Dražen Miličević	0	0	0	68	9	2	0	82	161	
Jasminka Djedović	1	0	0	64	10	4	0	77	156	
Kenan Balić	1	0	0	58	10	13	0	59	141	
Nihad Halilčević	0	0	0	75	4	2	0	70	151	
Selma Kišić	1	0	0	51	17	1	0	95	165	
Vedran Alidžanović	3	0	0	65	21	2	0	92	183	

Odsjek za imovinske i saobraćajne delikte										
	KT	KTO	KTRZ	KTA	KTK	KTPO	KTM	KTN	SUM	
Jasmina Mujezinović	140	-	-	66	-	-	-	150	356	
Amina Bakić	16	-	-	23	-	-	-	43	82	
Damir Čajić	5	-	-	3	-	-	-	26	34	
Damir Suhonjić	198	-	-	123	-	-	-	139	460	
Dina Hrustanović	183	-	-	124	1	2	-	319	629	
Dževad Čejvanović	187	-	-	120	-	4	1	139	451	
Jasminka Jovičić	183	1	-	123	-	-	-	139	446	
Jezdimir Spasojević	180	-	-	128	-	-	-	284	592	
Maja Nurkanović	27	2	-	30	-	-	-	109	168	
Mirsada Kalaba	26	-	-	36	1	-	-	73	136	
Saša Eraković	182	-	-	125	-	-	-	148	455	
Zikreta Džibrić	200	-	-	120	-	-	-	150	470	

Odsjek za maloljetnike										
	KT	KTO	KTRZ	KTA	KTK	KTPO	KTM	KTN	SUM	
Lejla Gazibegović B.	269	-	-	149	-	-	3	225	646	
Jasminka Alagić	25	-	-	36	-	-	125	132	318	

Završeni predmeti u 2017. godini po tuželjima:

Odsjek za krvne i seksualne delikte										
	KT	KTO	KTRZ	KTA	KTK	KTPO	KTM	KTN	SUM	
Danica Arapović K.	97	-	-	100	-	-	-	71	268	
Alma Dubravić	105	-	-	140	-	-	-	17	262	
Damir Čačković	117	-	-	155	-	-	-	39	311	
Fahudin Šljivić	109	1	-	125	-	-	-	52	287	

Ganijeta Arifhodžić	105	1	-	176	-	-	-	83	365
Mensur Mujarić	110	-	-	192	-	-	-	11	313
Sead Hodžić	115	1	-	153	-	-	-	66	335
Slaven Koval	115	-	-	151	-	-	-	180	446
Jasmina Nuridin	75	-	-	107	-	-	-	18	200

Odsjek za ratni zločin											
	KT	KTO	KTRZ	KTA	K'TARZ	KTK	KTPO	KTM	KTN	K'TNRZ	SUM
Alma Džaferović	109	-	1	1	6	-	-	1	6	2	126
Emir Ibrahimović	104	-	1	39	8	-	-	-	5	1	158
Emir Bakić	114	-	2	35	2	-	-	-	12	3	168

Odsjek za korupciju, privredni kriminal sa poreskim utajama										
	KT	KTO	KTRZ	KTA/KTAK	KTK	KTPO	KTM	KTN	SUM	
Dalibor Bingas	2	-	-	80	11	12	-	14	119	
Anela Garčević	2	-	-	72	19	11	-	104	208	
Čazim Serhatlić	11	1	-	64	13	8	-	102	199	
Draženi Milićević	1	-	-	100	12	14	-	71	198	
Jasminka Djedović	3	-	-	80	15	11	-	31	140	
Kenan Balić	1	-	-	57	17	16	-	155	246	
Nihad Halilčević	-	-	-	77	24	11	-	116	228	
Selma Kišić	2	-	-	59	22	7	-	95	185	
Vedran Alidžanović	3	-	-	81	23	8	-	13	128	

Odsjek za imovinske i saobraćajne delikte										
	KT	KTO	KTRZ	KTA	KTK	KTPO	KTM	KTN	SUM	
Jasmina Mujezinović	86	-	-	63	-	-	-	75	225	
Amina Bakić	87	-	-	49	-	-	-	34	170	
Damir Čajić	42	-	-	14	1	-	-	32	89	
Damir Suhonjić	138	-	-	81	-	-	-	266	485	
Dina Hrustanović	123	-	-	93	1	2	-	38	257	
Dževad Čejvanović	133	-	-	99	-	4	1	144	381	
Jasminka Jovičić	143	-	-	96	-	-	-	38	277	
Jezdimir Spasojević	137	-	-	99	-	-	-	118	354	
Maja Nurkanović	74	3	-	56	-	-	-	43		
Mirsada Kalaba	79	-	-	39	1	-	-	172	291	
Saša Eraković	132	-	-	99	-	-	-	244	475	
Zikreta Džibrčić	129	-	-	133	-	-	-	258	520	

Odsjek za maloljetnike										
	KT	KTO	KTRZ	KTA	KTK	KTPO	KTM	KTN	SUM	
Lejla Gazibegović B.	43	-	-	62	-	-	2	66	173	
Jasminka Alagić	11	-	-	20	-	1	132	192	256	

Svi predhodni statistički podatci pokazuju da je nastavljen pozitivan trend u rješavanju predmeta na godišnjem nivou.

3. Rješavanje starih predmeta u 2017. godini:

Ovo tužiteljstvo je početkom 2017. godine kreiralo Plan rješavanja starih predmeta za 2017. godinu.

Starim predmetom i u 2017. godini se smatraju svi neriješeni predmeti stariji od 2 godine.

Ukupan broj starih predmeta neriješenih do početka perioda plana	848
Ukupan broj predmeta koji trebaju biti riješeni u periodu plana	770
Ukupan broj predmeta sadržanih u planu koji su riješeni	711
Ukupan broj predmeta sadržanih u planu koji su riješeni u zadanom periodu izvještavanja	711
Realizacija plana (%)	92,34%
Ukupan broj predmeta u kojima je raspisana postjernica/potruga	125

Rješavanje starih predmeta u 2017. godini je bio jedan od prioriteta u radu ovoga tužiteljstva.

Posebna pažnja i u 2017. godini je bila usmjerena na predmete u kojima je slijedilo, ili je nastupila relativna i apsolutna zastarjelost kaznenog gonjenja.

O svim predmetima, u kojima je nastupila ova materijalno-pravna posljedica po kazneno gonjenje, mjesečno je izvještavano VSTV BiH i Federalno tužiteljstvo, sa analitičkim pristupom ovome problem.

	Apsolutna zastara	Relativna zastara
KT	1	0
KTK	1	1
KTPO	0	0
KTO	0	0
KTRZ	0	0
KTA	3	0
KTN TCMS	101	947
SUM	106	948

4). SURADNJA KT TK-a SA AGENCIJAMA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA, PRAVNIM OSOBA I GRAĐANIMA TK-a:

Otkrivanje i krivično gonjenje kaznenih djela i njihovih počinitelja, što su zakonom propisane dužnosti tužitelj, predstavlja izuzetno složen zadatak.

Njegova uobičajena složenost dodatno je determinirana i usložnjena i činjenicom i posebnim okolnostima pada integriteta svih državnih institucija koje djeluju i na ovome području.

Teška materijalna, a posebice socijalna situacija koja direktno pogađa najširi sloj građana neminovno dovodi do negativne senzibiliranosti građana i prema KT TK-a, kojeg također prepoznaje kao jednog od krivaca za takvo stanje i osobnu situaciju.

Putem različitih komunikacijskih kanala KT TK-a je pokušalo da negativnu sliku javnosti što više dovede u objektivne okvire, barem što se tiče KT TK-a, u čemu smo u 2017. godinu većim dijelom i uspjeli. Međutim, naše aktivnosti u ovome pravcu nisu bile usmjerene na potpuno alimentiranje i naše odgovornosti, ali ona, u svakom slučaju, nije onakva kako se u pojedinim medijima pokušava prikazati.

Rezultati koje se javnosti predočavaju, kao i opće poznate činjenice o kojima je javnost informirana, a koje se vezuju za kvalitet i kvantitet našeg rada, neusmjereno dovode do promjenjene slike u javnosti o našem radu, kao i rezultatima našeg rada, što dalje dovodi do vraćanja povjerenja građana u KT TK-a.

Međutim, predhodna uspješnost tužitelja u ostvarivanju njihove funkcije u najširem smislu ovisi i od osposobljenosti, ažurnosti, efikasnosti i efektivnosti svih agencija za provođenje zakona koje djeluju na području TK-a, a posebno ovlaštenih službenih osoba istih agencija.

Suradnja sa ovim agencijama u 2017. godini je bila na do sada najvećoj razini, a nedostaci koji su zapažani su više posljedica objektivnih razloga, a ne onih koji bi se vezivali za zajednički rad na zajedničkom cilju otkrivanja i gonjenja počinitelja kaznenih djela na području nadležnosti KT TK-a.

Istina, još uvijek ima manjih nerazumijevanja u implementiranju Uputstva o suradnji tužitelja i ovlaštenih službenih osoba u provođenju radnji dokazivanja u istrazi iz listopada 2013. godine, ali se ti problemi rješavaju, jer u biti nisu destrukcija nego nepoznavanje rješenja iz ovoga uputnog akta.

Najveći problem se uočava kod neodgovarajućih ljudskih i materijalnih resursa kod kantonalnih i općinskih agencija za provođenje zakona, koja se ogleda u nesrazmjeri između broja i složenosti predmeta u kojima su u istrazi angažirane službene osobe ovih agencija u vezi sa materijalnim i ljudskim resursima.

Na periodičnim sastancima sa menadžmentom MUP-a TK-a o ovome problemu je konstantno razgovarano sa zajedničkim zaključcima o neminovnosti poduzimanja stvarnih mjera čiji je cilj smanjenja upravo predhodne nesrazmjere.

Sastanci se permanentno održavaju i sa čelnicima ostalih agencija za provođenje zakona koje djeluju na području TK-a (UIO BiH, Porezna uprava, Kantonalna uprava za inspeksijske poslove i dr.), sa istim ciljem unapređenja suradnje, te se i ove godine ostvaruju značajni napredci.

Što se tiče građana i njihove suradnje sa KT TK-a u 2017. godini i dalje nismo zadovoljni sa postignutim.

I dalje bilježimo veliki broj anonimnih prijava protiv osoba koje zauzimaju visoke administrativne, političke i ine pozicije na području TK-a, a da pri tome takvo prijavljivanje ničim nije dokumentirano.

Iz predhodnih razloga je vrlo teško napraviti distinkciju između ovakvog prijavljivanja koje je motivirano stvarnom namjerom otkrivanja kaznenog djela i prijavljivanja motiviranog denunciranjem/prokazivanjem određene osobe.

Iako smo otvorili veći broj komunikacijskih kanala prema građanima (sve vrste medija u TK-a i FBiH, bilteni i sl.) sve sa ciljem njihovog obrabrivanja za kontakte sa nama u slučajevima kada mogu podijeliti sa nama različite informacije i saznanja o počinjenim djelima i počiniteljima, još uvijek nismo zadovoljni, što bi značilo da i dalje imamo problem nedostatka potpunog povjerenja u KT TK-a kao organa gonjenja počinitelja kaznenih djela.

Bez odnosa potpunog povjerenja građana prema KT TK-a, ali i takvog njihovog odnosa i prema ostalim agencijama za provođenje zakona, nije moguće u cjelini izvršiti obavezu otkrivanja i gonjenja počinitelja kaznenih djela, a posebno ne onih koja su koruptivna, kao i počinjena od organiziranih grupa.

Predhodne, ali i sve duge vidove suradnje je potrebno dalje poboljšavati i osmišljavati i u narednom periodu.

5). Ostale aktivnosti:

Pored izvršavanja osnovnih zadataka otkrivanja i gonjenja počinitelja kaznenih djela KT TK-a je uzelo učešća i u svim drugim aktivnostima vezanim za borbu protiv svih vidova kriminala i preventivno djelovanje na zaštiti od istih.

Tužitelji i stručni suradnici KT TK-a su učestvovali na brojnim seminarima na teme: trgovina ljudima, istraživanje i procesuiranje ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida, procesuiranje maloljetnika u svjetlu novoga zakonodavstva koje se primjenjuje od 2015. godine, razna aktualna pitanja primjene kaznenog zakonodavstva, Zakon o kaznenom postupku FBiH sa posebnim osvrtom na posebne istražne radnje, nasilje u obitelji, mobing, zakonitost dokaza, a koji su održani u organizaciji Centra za edukaciju sudaca i tužitelja FBiH, File-Program USAID, raznih Fondacija, Vijeće Evrope i.t.d.

Pored naprijed navedenog, a vezano kako za konkretne predmete tako i za utvrđivanje i dogovaranje strategije o zajedničkom radu na planu suzbijanja svih vidova kriminala, te otkrivanju i gonjenju počinitelja kaznenih djela, KT TK-a je ostvarivalo kontakte i održavalo radne dogovore sa predstavnicima MUP-a Tuzlanskog kantona, Federalnog MUP-a i drugih Agencija za provođenje Zakona, OHR-a, OSCE -a, Instituta za nestale osobe i dr. .

Radi unapređenja saradnje KT TK-a s drugim Agencijama za provođenje zakona potrebno je raditi na daljoj edukaciji policijskih istražitelja i inspektora, te njihovom međusobnom uvezivanju, pri čemu će tužioci dati značajan doprinos, omogućiti rad u timovima od najmanje dva tužitelja u složenim predmetima i intenzivirati saradnju sa poreskim i finansijskim inspekcijama, koje podnose najveći broj prijava iz oblasti korupcije i privrednog kriminala.

6). Odnosi s javnošću u 2017. godini:

Tijekom 2017. godini KT TK-a je nastavilo provedbu različitih komunikacijskih aktivnosti koje su definirane Strategijom za odnose s javnošću, drugim internim aktima ili aktima/smjernicama Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća BiH. U Tužiteljstvu se kontinuirano nastoji provoditi praksa u odnosima s javnošću, a što je definirano strateškim i drugim dokumentima u ovoj oblasti, koja počiva na principima proaktivnosti, transparentnosti i društvene odgovornosti u svim segmentima

komunikacije. Komunikacija također podrazumijeva i takozvano reaktivno postupanje, odnosno postupanje po Zakonu o slobodi pristupa informacijama u FBiH. Kantonalno tužiteljstvo Tuzlanskog kantona već duži niz godina ima otvorenu suradnju i komunikaciju sa različitim medijima u BiH, regiji i inozemstvu, nevladinim-civilnim i vladinim sektorom, građanima, strankama, gospodarskim društvima, institucijama, međunarodnim organizacijama i drugim zainteresiranim javnostima o svim predmetima u kojima postupaju ili specifičnim i važnim pitanjima za instituciju, u skladu sa zakonskom regulativom i dobrim praksama u komuniciranju. Također, Tužiteljstvo je i tijekom 2017. godine učestvovalo u aktivnostima koje se vezuju za odnose s javnošću u projektima „Jačanje tužiteljskih kapaciteta u sistemu kaznenog pravosuđa“ Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća BiH, kao i u Projektu pravosuđa Američke agencije za razvoj (USAID Projekt pravosuđa). Sve provedene aktivnosti tijekom 2017. godine su bile usmjerene na jačanje transparentnosti institucije i jačanje povjerenja javnosti u rad Kantonalnog tužiteljstva Tuzlanskog kantona. U skladu sa pomenutim, najvažnije aktivnosti koje je proveo Odjel za odnose s javnošću tijekom 2017. godine su:

Monitoring medija i press clipping:

U odjelu se svakodnevno obavlja monitoring elektroničkih, tiskanih i web medija. Obavlja se pregled svih medijskih izvješća koji su vezani za djelovanje Kantonalnog tužiteljstva TK, kao i drugi tekstovi o djelovanju institucija pravosuđa. Također se prati pisanje tjednih novina, a sukladno mogućnostima se prate priloge i emisije na TV i radijskim stanicama. Svakodnevno se prate izvješća novinara na web portalima s područja cijele BiH koji veoma brzo objavljuju informacije iz Tužiteljstva a za koje postoji interes građana u BiH. O najvažnijim informacijama objavljenim o djelovanju Tužiteljstva, kao i drugih pravosudnih institucija, se redovito izvještava ured glavnog tužitelja, kao i svi drugi tužitelji koji su zaduženi predmetima o kojima mediji izvještavaju.

Odgovori na zahtjeve za pristup informacijama:

Tijekom 2017. godine Tužiteljstvo je primilo 141 zvanični zahtjev za pristup informacijama u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama FBiH. Međutim, veći broj zahtjeva istog ili sličnog sadržaja, koji su primljeni u Tužiteljstvu, su se zavedili pod istim protokolnim brojem, tako da je broj zahtjeva u Tužiteljstvu realno veći. Na primljene zahtjeve je, kada god je to bilo moguće i kada je ovo Tužiteljstvo imalo u posjedu informacije, u skladu sa zakonskim odredbama, odgovoreno u roku od 15 dana, a veoma često i tijekom istog dana kada su i primljeni. Kada se radi o zahtjevnijim informacijama za obradu (statistički podaci, kompleksniji predmeti, stari ili okončani predmeti, informacije o većem broju predmeta) odgovoreno je u najkraćem mogućem roku potrebnom za obradu informacija. Izuzetno se rijetko dešavalo da se zahtjev obrađuje u periodu dužem od 15 dana. Na određene zahtjeve nije bilo mogućnosti da se odgovori, uglavnom iz razloga što su tražene određene informacije za koje nije bila moguća obrada radi ograničenosti u funkcionalnostima baze podataka za rad na predmetima u pravosuđu (TCMS-u) ili radi toga što Tužiteljstvo nije bilo organ koji ima pod kontrolom i u posjedu informacije, te su podnosioci upućivani da informacije traže od nadležnih organa.

Od ukupnog broja primljenih zahtjeva su se 42 odnosila na one prosljeđene od različitih medija. Također, najviše ponovljenih, odnosno istih ili sličnih zahtjeva za pristup informacijama o određenim predmetima ili specifičnostima u radu Tužiteljstva su slali mediji iz cijele BiH. Građani ili

zainteresirane stranke su Tužiteljstvu dostavili 37 zahtjeva za pristup informacijama. Također, odvjetnici i odvjetnički uredi su dostavili 24 zahtjeva, različite tvrtke i gospodarska društva 16 zahtjeva, različite institucije sa svih nivoa u BiH ili međunarodne organizacije 13 zahtjeva, dok su nevladine organizacije ili udruženja dostavile 9 zahtjeva za pristup informacijama.

Saopćenja za javnost i medije:

Kantonalno tužiteljstvo Tuzlanskog kantona je tijekom 2017. godine objavilo 83 saopćenja za javnost. Saopćenja su se odnosila na rad na predmetima u različitim fazama kaznenog gonjenja i postupka, određenim događajima u koje je uključeno Tužiteljstvo ili vezano za događaje u kojima se utvrđivala eventualna kaznena odgovornost i tužitelji su izlazili na očevide (poput saobraćajnih nesreća, nesreća na radu i dr.). Najčešće informacije koje se prezentiraju u saopćenjima za javnost su one o određenim pritvorima za različita kaznena djela, podignutim i potvrđenim optužnicama ili donesenim prvostupanjskim ili pravomoćnim presudama po optužnicama Tužiteljstva, i to za predmete koji su od interesa javnosti. Tužiteljstvo je, po vrstama kaznenih djela u različitim fazama postupka, objavilo 32 saopćenja za predmete iz oblasti korupcije, organiziranog i gospodarskog kriminala, također i 28 saopćenja iz oblasti težih krvnih delikata ili zloupotreba droga. Objavljeno je i 16 saopćenja za predmete iz oblasti težih imovinskih i saobraćajnih delikata, 6 saopćenja o različitim događajima u koje je uključeno Tužiteljstvo i jedno saopćenje za predmet iz oblasti ratnih zločina.

Brifinzi za elektronske medije:

U skladu sa Strategijom za odnose s javnošću u Tužiteljstvu za sve aktualne događaje i predmete u kojima je evidentna veća zainteresiranost medija organiziraju se brifinzi na kojima portparol iznosi najvažnije informacije o predmetima. Brifinzi su naročito važni za elektroničke medije (TV i radijske stanice) koji po svojoj prirodi trebaju izjavu u kameru/diktafon, kako bi u priložima imali video/audio izjavu iz zvaničnog izvora informacije. Na brifinge se pozivaju sve TV i radijske redakcije koje imaju svoje informativne centre u Tuzli, dok se drugim medijima i TV stanicama daju zvanične izjave telefonom ili ove TV kuće preuzimaju izjave od stanica koje imaju svoje centre u Tuzli. Tijekom 2017. godine organizirano je oko 35 brifinga za elektroničke medije.

Izjave na pojedinačne zahtjeve medija:

Tijekom 2017. godine portparol je o različitim predmetima koje je u radu imalo Tužiteljstvo dao veći broj pojedinačnih izjava medijima. Radi se o uglavnom o izjavama o predmetima ili drugim informacijama od pojedinačnog interesa medija. Najveći interes mediji su imali za predmete iz oblasti korupcije i gospodarskog kriminala, za krivična djela počinjena u organiziranim grupama ili za teže oblike krvnih delikata i zloupotrebe droga. Također, izjave su se davale i za teže oblike imovinskih delikata kao i one vezane za određena specifična pitanja u radu Tužiteljstva. U 2017. godini portparol je dao oko 200 izjava, većinom različitim TV stanicama u kameru ili rjeđe telefonski, ali i radijskim stanicama ili nekim drugim medijima.

Seminari i edukacija:

Portparol Tužiteljstva je tijekom 2017. godine nazočio edukacijama na teme: Sastanak portparola/osoba zaduženih za odnose s javnošću u tužiteljstvima u BiH na temu „Transparentnost

tužiteljstava u BiH“ u organizaciji projekta VSTV-a „Jačanje tužiteljskih kapaciteta u sistemu kaznenog pravosuđa“, održanog u listopadu u Konjicu, te na sastanku portparola u organizaciji istog projekta gdje se govorilo o temama-Saradnja sa lokalnim zajednicama i rodno senzibilizirani govor i Mehanizmi praćenja odnosa s javnošću u tuželjstvima u BiH; u listopadu 2017. godine portparol je kao uvodničar učestvovao na okruglom stolu u organizaciji OSCE-a održanom u Tuzli na temu „Jačanje mehanizama za borbu protiv diskriminacije i kaznenih djela počinjenih iz mržnje“, te u prosincu 2017. godine u organizaciji USAID Projekta pravosuđa na radnom sastanku eksperata za odnose s javnošću o komunikaciji tužiteljstva putem web stranica na temu „Prijedlozi za standardizirani pristup kod ažuriranja web stranica u tužiteljstvima u BiH“

X stručno savjetovanje tužitelja u BiH, Neum, rujan 2017. godine:

Portparol Tužiteljstva je, zajedno sa još dva portparola iz tužiteljstava u BiH, učestvovao na radionici u okviru X stručnog savjetovanja tužitelja u BiH i dijela savjetovanja koji se odnosio na borbu protiv korupcije te izlagao tužiteljima iz BiH i regije na temu „Odnosi tužiteljstava sa medijima u BiH“. Radionicu je organizirao USAID Projekt pravosuđa u BiH u saradnji sa Centrom za edukaciju sudija i tužitelja Federacije BiH.

7. Prijedlozi mjera i aktivnosti u cilju stvaranja pretpostavki i uvjeta za efikasnije vršenje tužiteljske dužnosti:

Imajući u vidu navedene podatke i zapažanja smatramo da je, u cilju efikasnijeg rada KT TK-a, neophodno poduzeti slijedeće mjere i aktivnosti:

- Kontinuirano vršiti edukaciju i specijalizaciju tužitelja, kako u primjeni kaznenog zakonodavstva Federacije Bosne i Hercegovine, tako i u primjeni međunarodnog prava i primjeni drugih propisa;*
- Konstantno raditi na stvaranju boljih materijalnih, tehničkih i kadrovskih uvjeta koji bi osigurali nesmetan i efikasan rad KT TK-a. To bi trebalo podrazmjevati poboljšanje uvjeta u radnim prostorima i obnavljanje opreme;*
- Permanently osmišljavati metod i sadržaj rada sa naglaskom na sinergiju kod postupanja agencija za provođenje zakona i KT TK-a, uz posebnu pažnju na zakonom propisanu funkciju nadzora rada ovlaštenih službenih osoba od strane tužitelja u svakom pojedinom predmetu.*

U metodu rada posebnu pažnju usmjeriti vezano za odlučivanje o formiranju istražnih timova koji rade na složenim predmetima gospodarskog, koruptivnog i organiziranog kriminala, kao i permanentno timsko praćenje efikasnosti i efektivnosti u njihovom radu od strane šefa odsjeka, zamjenika i glavnog tužitelja;

Predhodni razlozi moraju i dalje utjecati na permanentno osmišljavanje edukacije ovlaštenih službenih osoba na provođenju zakona u cilju što kvalitetnijeg prikupljanja dokaza, te unaprijeđivati suradnju među svim Agencijama za provođenje zakona, te će se tužitelji dodatno angažirati na edukaciji ovlaštenih službenih osoba;

- *Rad na predmetima ratnih zločina će imati odgovarajući prioritet u odnosu na sve druge predmete. Pri tome je međunarodna zajednica i u 2017. godini pokazivala poseban interes za rad na ovim predmetima, pa je tako putem OSCE-a i IPA fondova financiran rad određenog broja stručnih suradnika na Odsjeku za ratni zločin, a na temelju toga projekta je i za narednu godinu održano financiranje jednog izabranog tužitelja koji će u ovome tužiteljstvu raditi na tom odsjeku, kao i isti broj stručnih suradnika;*
- *Rad na gonjenju počinitelja kaznenih djela iz oblasti gospodarskog kriminala, koruptivnih kaznenih djela i organiziranog kriminala, u ovoj godini je bio na većem i moženo reći na zadovoljavajućem nivou u odnosu na ranije godine.*

Cijeni se da je koncept rada i u 2017. godini bio na prioritarnim predmetima iz predhodne oblasti, što je rezultiralo daleko boljim rezultatima u izvještajnom periodu u odnosu na ranije godine, pri čemu se naglašava da se radi o predmetima koji su po svojoj suštini, težini ili obimu uzrokovane posljedice morali kao takvi biti uzeti u rad, i u narednom periodu treba posebno i permanentno pratiti učinke istrage.

Iz tih razloga u 2017. godini su nastavljene aktivnosti na stvaranju posebnih organizacijskim i drugih uvjeta koji bi značajno unaprijedili efikasnost u radu KT TK-a u ovoj oblasti;

Rad u istražnim timovima je metod rada koji je posebno zaživio u 2017. godini, tako da i u narednom period treba istrajavati na tom načinu prikupljanja dokaza u istrazi, jer to produbljuje kvalitetno suradnju KT TK-a sa drugim agencijama za provođenje zakona.

U 2017. godini je nastavljeno sa aktivnostima na unapređenju i korištenju automatskog upravljanja predmetima-TCMS-a;

Od Vlade i Parlamentarne Skupštine FBiH i BiH insistirati i dalje na osnivanju vaspitne ustanove otvorenog tipa i vaspitno popravnog doma poluotvorenog tipa;

Razvijati suradnju sa izvršnim i zakonodavnim organima vlasti, posebno u smislu informiranja tih organa o provođenju Zakona FBiH,

Razvijati saradnju sa međunarodnim organizacijama prisutnim u Federaciji Bosne i Hercegovine kao što su: USAID, Vijeće Evrope, OHR, OESS, i.t.d,

Nastaviti sa održavanjem redovnih radnih dogovora i sastanaka sa Agencijama za provođenje zakona;

Intenzivirati saradnju sa ostalim tužiteljstvima u BiH radi razmjene iskustava;

Insistirati na pojačanim akcijama i mjerama usmjerenim na stalno potvrđivanje samostalnosti u radu KT TK-a i tužitelja;

Uspostaviti funkcionalne veze unutar tužiteljske organizacije u Bosni i Hercegovini;

Popuniti broj stručnih savjetnika, na koje prenijeti određena ovlašćenja tužitelja, te popuniti broj namještenika po utvrđenoj sistematizaciji;

Nastaviti suradnju između KT TK-a i medija s tim da se moraju izbjeći situacije da se neobjektivnim medijskim izvještavanjem stvara pogrešna slika i tako ugrožava ostvarenje društvene uloge tužiteljstva, ili da neopravdanim uskraćivanjem informacija javnost ostane uskraćena za blagovremenu, objektivnu i točnu informaciju.

Što se tiče ocjene primjene uspostavljenih zakonskih rješenja, a posmatrano u odnosu na poštivanje utvrđenih zakonskih rokova, možemo reći da se ti rokovi poštuju.

Složenost predmeta, obim dokaza koje je potrebno pribaviti u istražnom postupku, brojnost predmeta sa kojim su tužitelji zaduženi, što se sve posebno odnosi na predmete iz oblasti gospodarskog, organiziranog i koruptivnog kriminala, permanentno dovodi do situacije da istrage nije moguće objektivno okončati, pa se efikasnost radnji i mjera projicira kroz rad kolegija tužitelja pojedinih odsjeka, a sve u cilju iznalaženja efikasnih mjera usmjerenih ka efikasnijem okončanju istraga, kao i donošenja konačnih tužiteljskih odluka.

Što se tiče primjene procesnih instituta kao što je pregovaranje o krivnji i zaključivanje sporazuma o priznanju krivnje sa osumnjičenicima, možemo konstatirati da u primjeni ovog instituta tužitelji trebaju imati daleko aktivniju ulogu, ali i sa dozom opreza, pri čemu inzistiramo posebno na tužiteljskom umjeću vođenja procedure sporazumijevanja i zaključivanja ovih sporazuma, a rezultati u toj oblasti su predhodno analizirani u ovome izvještaju.

Procesni institut podizanja optužnice sa kaznenim nalogom također treba više koristiti u svakom slučaju u kojem postoje zakonski razlozi i objektivno opravdanje za to, pri čemu se ima na adekvatan način pratiti sudsku praksu u kaznenoj politici u oblasti pojedinih kaznenih djela, te istu imati u vidu kod izdavanja ovakvih naloga.

U svrhu predhodnog u izvještajnom periodu tužitelji su konstantno podsjećani i ohrabrivani da imaju na umu intenciju zakonodavca i da primjenjuju predhodne procesne institute, te da ne smiju zanemarivati ovo moćno sredstvo za efikasnost kaznenog postupka, što u konačnom doprinosi značajnom smanjenju troškova postupka, a pri tome se ne umanjuje i ostali zakonom propisani ciljevi koji se ostvaruju istima.

U budućnosti predviđamo da će i dalje doći do povećanja broja slučajeva u kojima će primjena ovoga instituta biti primijenjena, što će dovesti do bržeg rješavanja kaznenih predmeta, sa ciljem da se bez redovnog suđenja izbjegnu veliki troškovi postupka, pri čemu se ne zanemaruje da kvaliteta u provedenoj istrazi osigurava povoljnu tužiteljsku poziciju u ovoj proceduri sporazumijevanja, te na tome i treba inzistirati.

U budućem periodu će biti potrebno više koristiti primjenu posebnih istražnih radnji, a sve iz razloga otežanog dokazivanja kaznenih djela za koje je i sama javnost posebno senzibilirana.

U svrhu predhodnog se akceptira da su to posebno kaznena djela zloupotrebe droge, prostitucije, davanje i primanje dara, ucjene i slično.

8). INFORMACIJA o provođenju Kaznenog zakona u Tuzlanskom kantonu:

Ovaj dio izvješća se podnosi radi izvršenja dužnosti koje ovo tužiteljstvo ima prema institucijama kojima se izvješće dostavlja, koja dužnost je propisana u *Zakonu o kantonalmom tužiteljstvu Tuzlanskog kantona, koji u relevantnom dijelu glasi:*"

Članak 10.

Tužiteljstvo ima pravo i dužnost, u okviru ostvarivanja svojih funkcija, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev, izvještavati Skupštinu Kantona, Vladu Kantona ili predsjednika, odnosno podpredsjednika Kantona o provođenju Krivičnog zakona u Kantonu i radu Tužilaštva.

U svrhu predhodnog nalazimo za opravdano da prezentiramo naša posebna zapažanja koje se vezuju za prakticiranje kako matrijalnopravnih tako i procesnopravnih odredbi važećih zakona u FBiH, posebice u dijelu gdje je to prakticiranje problematizirano.

8.1. Vezano za naredni dio ovoga izvješća pozivamo se na zapažanja iz ovoga izvješća pod predhodnom točkom 1.2.3.

U vezi sa predhodnim dalje se bitnim zapaža da se po važećim propisima suspendiranim tužiteljima, kao i uostalom i sucima koji su privremeno udaljeni sa svoje dužnosti, za vrijeme dok traje privremeno udaljenje, se redovno isplaćuje plaća u punom mjesečnom iznosu, što znači kao da rade puno radno vrijeme, tako da su konkretno našem tužitelju *do sada već isplaćene plaće za 22 mjeseca (!!!), u mjesečnim iznosima od cc 2.500,00 KM (osnovna plaća bez posebnih uvećanja), što onda znači da je istome do sada isplaćeno ukupno cc 55.000,00 KM iz proračunskih sredstava kantona, a da tužitelj uopće nije radio.*

Sve predhodno može biti razumljivo i opravdano kada se vezuje za poštivanje prava na presumpciju nevinosti osumnjičene osobe, a onda posebno kada se pokrenuti kazneni postupak okonča oslobađajućom presudom.

Međutim ovakva situacija zahtjeva da se jasno odredimo da li i ovakva suđenja traju u razumnom roku ili ne, jer sve predhodne negativne posljedice permanentno traju, jer se mjesečne plaće udaljenom tužitelju, ili sucu, redovno isplaćuju za vrijeme dok kazneni postupak traje, a isti za to cijelo vrijeme ne radi.

Ujedno, ovakvi slučajevi traže i jasne odgovore na pitanja da li sud čini sve što je u njegovoj zakonom propisanoj moći, da suđenje bude okončano u razumnom roku, a sve to u cilju anuliranja posljedice isplate plaća tužitelju bez njegovo rada, kao i odgovor na pitanje šta će se dogoditi za slučaj da tužitelj bude pravomoćnom sudskom presudom i oglašen krivim, s tim da je i danas još uvijek neizvjesno kada će sud donijeti prvostupanjsku presudu, a kada će isti postupak biti okončan pravomoćnom odlukom suda, što dalje multiplicira loše posljedice.

Što u konačnici onda znači **članak 254 stavak 2 ZKP-a FBiH** kojim je propisano da je **dužnost suca** odnosno predsjednika vijeća *da se stara za svestrano pretresanje predmeta, i otklanjanje svega što odugovlači postupak, a ne doprinosi razjašnjenju stvari.*

Mi cijenimo da sudski postupak koji je *opterećen činjenicom da se privremeno udaljenom, optuženom, sa javne dužnosti isplaćuju mjesečne plaće u punom iznosu, ne zadovoljava standard "suđenje u razumnom roku", pošto taj postupak već traje 1 godinu i 10 mjeseci, a neizvjesno je kada će biti donesena prvo prvostupajnska presuda, a pogotovo kada će ta presuda biti pravomoćna, pri čemu treba imati u vidu da se u tom kaznenom postupku raspravlja o nepripadajućoj imovinskoj koristi od cc 400,00 KM, a do danas je optuženom već isplaćeno cc 55.000,00 KM, a da on uopće nije radio ?!!!*

Pa zar su dvije godine potrebne da se utvrdi prvostupajnskom presudom da li je, ili nije, netko prisvojio cc 400,00 KM, pri čemu je optuženi, bez rada, već primio plaće iz proračuna u iznosu većem od 55.000,00 KM, pri čemu je i dalje neizvjesno donošenje prvostupajnske presude ?!!!

Ujedno, posljedica činjenice da tužitelj ne radi se negativno odražava i na efikasnost i efektivnost naše institucije, jer ne postoji mogućnost privremene zamjene udaljenog tužitelja.

U konačnom, bez namjere prejudiciranja konkretnog kaznenog postupka, za slučaj da tužitelj bude pravomoćno oglašen krivim u ovome kaznenom postupku onda ne postoji daljnji zakonski osnov da se od istoga traži vraćanje predhodno isplaćenih plaća za vrijeme njegovog privremenog udaljenja sa dužnosti, čime je onda javni interes višestruko narušen, jer će istome, do tada, već biti isplaćen iznos od cc 70.000,00 KM na ime plaća a da nije radio, pri čemu još valja pokrenuti postupak izbora novog tužitelja koji će trajati mjesecima, a za to cijelo predhodno i naknadno vrijeme tužiteljstvo će efektivno biti bez jednog tužitelja.

Predhodno pomenuti slučaj je korišten samo kao primjer, jer takve slučajeve zapažamo već kao sudsku praksu, jer postoji više takvih i sličnih sudskih odluka u kojima je takođe suđenje, do pravomoćnosti, trajalo više godina, u kojem periodu su osuđenim isplaćivane plaće za vrijeme njihovog privremenog udaljenja od službenih dužnosti koje su imale u javnom sektoru.

Ovakvu pravnu i činjeničnu situaciju, sa posebno naznačenim negativnim posljedicama, potrebno je još posebno preispitati, te u suradnji sa drugim nadležnim državnim tijelima inicirati izmjene zakonskih propisa kako bi se onemogućile nesumnjivo velike štetne posljedice po javne resurse.

8.2. Dalje bilježimo i ponovno problematiziramo slučajeve u kojima su pravomoćnim presudama sudova i na ovome području osuđenim osobama ***izrečene kazne zatvora do 1. godine, koje kazne su u naknadnoj proceduri odlukom sudova zamjenjene novčanim kaznama (članak 43a KZ-a FBiH - 100 KM 1 dan zatvora)***, i kada su tako osuđeni po zakonu u mogućnosti da zamjenjenu kaznu zatvora plaćaju novcem od plaća koje su predhodno primali za vrijeme njihovog privremenog udaljenja sa javnih dužnosti, dakle od novca kojeg su primili iz javnih resursa a isti nisu zaradili, čime je, u biti, na kraju tako zamijenjenu novčanu kaznu osuđeni platio upravo od novca kojeg je dobio iz proračuna, što u konačnom znači da je zatvor krivoj pravomoćnoj osuđenoj osobi platila sama država iz svojih javnih resursa, pa i u situaciji kada su djela počinjena u vezi sa službeničkom pozicijom.

Ovakvi primjeri pokazuju da na kraju takvi osuđeni i nisu uopće kažnjeni, iako im je izrečena kazna zatvora do 1 godine, jer takve osobe ne idu na izdržavanje kazne, a zamjenjenu kaznu plaćaju ne svojim zarađenim novcem, nego novcem koji je njima bez rada isplaćen iz proračuna, što na kraju

znači da su osuđeni bez i jedne zarađene KM potpuno izbjegli zatvor, pa je tako na kraju država sama sebe kaznila što je suđeno krivoj osobi, a sve to je na kraju još i “po zakonu”.

Sve predhodno je posljedica činjenice da nije zaokružen zakonski sustav koji bi, kao takav, osigurao zaštitu javnog interesa kojem se, na ovakav način, nanosi značajna imovinska i dr. šteta.

I predhodnu pravnu i činjeničnu situaciju, sa posebno naznačenim negativnim posljedicama, potrebno je još posebno preispitati, te u suradnji sa drugim nadležnim državnim tijelima inicirati izmjene zakonskih propisa kako bi se onemogućile ovakve nesumnjivo velike štetne posljedice po javne resurse.

8.3. *KT TK-a je još u 2016. godini pokrenulo pitanje izvršenja odredbe članka 43a KZ-a FBiH, kao i inicijativu da se ista odredba dopuni na način da se onemoguće oni koji su osuđeni na kazne zatvora do 1 godine da zatvor u tom trajanju “otkupe” i novcem koji je po njihovom sticanju očigledno “prljan”, te da onda takav novac bude unesen u proračun, te time bude i “oprان”.*

Posebnim zapažamo da se ni u 2017. godini niti jedno nadležno tijelo nije odazvalo predhodnoj inicijativi, niti je izazvalo posebno potrebnu pažnju.

*Podsjećanja radi, ponovno akceptiramo da KZ FBiH, kao i ZKP FBiH, uopće ne nameće obavezu sudu da ispita porijeklo novca koji se nudi od **osuđene osobe** kod podnošenja i odlučivanja po zahtjevu takve osobe za zamjenu pravomoćno izrečene kazne zatvora do 1 godine novčanom kaznom, po sistemu 100 KM 1 dan zatvora. Takva obveza suda ne postoji niti za vrijeme u kojem se takva pozitivna odluka suda izvršava faktičkom uplatom novca osuđenog u federalni proračun, jer se ni tada ne ispituje porijeklo novca.*

*Da bi predhodan nedostatak bio jasniji mi smo se još pozivali i na zakonsku obavezu suda da kod prihvatanja novčanog jamstva, kao mjere kojom se osigurava uspješno vođenje kaznenog postupka i nazočnost osumnjičenog/optuženog pred tužiteljstvom i sudom, kojom se nameću obveze onome koji pruža novčano jamstvo da sudu mora pružiti dokaze o zakonskom porijeklu toga novca ili imovine u određenoj vrijednosti (**članak 142 stavak 3 ZKP-a FBiH**), kakva zakonom propisana obveza ne postoji kod “otkupljivanja” zatvora do 1 godine.*

I predhodnu pravnu i činjeničnu situaciju, sa posebno naznačenim negativnim posljedicama, potrebno je još posebno preispitati, te u suradnji sa drugim nadležnim državnim tijelima inicirati izmjene zakonskih propisa kako bi se onemogućile ovakve štetne posljedice po javni interes.

8.4. *Problematičnost u primjeni odredbe članka 43a KZ-a FBiH prepoznajemo i kroz našu praksu koja potvrđuje da ova i ovakva zakonska odredba omogućava da osuđeni, kojem su po više presuda višestruko pravomoćno izrečene pojedinačne kazne zatvora do 1 godine, svaku od ovako pojedinačno izrečenih kazni zatvora zamjeni novčanim kaznama po pravilu 100 KM 1 dan zatvora, a to bez obzira što bi uz zakonsku primjenu pravila odmjerenosti jedinstvene kazne za djela počinjena u sticaju njemu bila izrečena kazna zatvora u jedinstvenom trajanju dužem od 1 godine.*

Sve predhodno je moguće jer se posebnim zapaža da predhodna zakonska odredba u sebi ne sadrži nikakva ograničenja za njenu primjenu i iz predhodnih razloga, a takva ograničenja ne proizilaze niti iz drugih zakonskih odredbi.

*Naime, i odredba **članak 430a stavak 1 i 3 ZKP-a FBiH** ima fakultativan a ne obligatoran karakter, tako da neće doći do objedinjavanja više pravomoćno izrečenih kazni kazni, po pravilima odmjeravanja jedinstvene kazne za djela u sticaju, ako nema prijedloga jedne od stranaka ili branitelja*

U konačnom cijenimo da i predhodno izvršenje kaznenog zakonodavstva nameće preispitivanje I ovih zakonskih rješenja u predhodnoj oblasti, a sve kako bi bila ostvarena vladavina zakona u punom i pravilnom značenju toga načela.

9). Sljedeće što smatramo bitnim kod izvršenja KZ-a FBiH jesu problemi sa kojim se susrećemo u zakonom propisanim pravilima kaznenog postupka koja se konkretno vezuju za kaznena djela propisana u Glavi XX - Kaznena djela protiv braka, obitelji i mladeži, kao i u Glavi XIX - Kaznena djela protiv spolne slobode i morala.

- U vezi sa predhodnim djelima problematiziramo pitanja koja nameće odredba **članka 97 ZKP-a FBiH**, koji u relevantnom dijelu glasi:”

Članak 97.

Osobe koja mogu odbiti da svjedoče:

(1) **Da svjedoče mogu odbiti:**

a) **bračni odnosno vanbračni drug** osumnjičenog odnosno optuženog,

b) **roditelj ili dijete, usvojlac ili usvojenik osumnjičenog odnosno optuženog** (izmjena 78/04),

(2) Organ koji vodi postupak dužan je da osobu iz stavka 1. ovog članka, prije njihovog saslušanja ili čim sazna za njihov odnos prema osumnjičenom odnosno optuženom, upozori da mogu odbiti da svjedoče. Upozorenje i odgovor se unose u zapisnik.

...”

I u 2017. godini smo se suočavali sa problemima dokazivanja krivnje optuženih osoba za predhodna kaznena djela, što se posebice odnosi na kaznena djela koja su počinjena na štetu njegovih najbližih srodnika, a posebice djece i maloljetnika.

*Naime, **žrtve kaznenih djela iz predhodnih glava Kaznenog zakona, a radi se posebice o kaznenim djelima nasilja u obitelji, silovanju i dr., pri čemu je fokus na slučajevima kada je ova grupa kaznenih djela počinjena na štetu predhodnih, zakonom propisanih, posebnih kategorija**, u najvećem broju slučajeva se u istražnom postupku, dakle za vrijeme dok su tjelesne i duševne patnje ovih žrtava još svježije, odriču svoga prava da mnogu da odbiju da svjedoče protiv počinitelja, koji su njihovi bračni odnosno vanbračni drugovi, roditelji, usvojlaci (članak 97 ZKP FBiH), te u istrazi pred tužiteljem svjedoče dajući svoj iskaz o svim relevantnim činjenicama o svim aspektima protupravnosti radnji počinitelja.*

Nakon svjedočenja predhodnih u istrazi, i nakon što ovo tužiteljstvo podigne optužnicu protiv počinitelja ovakvih kaznenih djela, pri čemu se u većini slučajeva oslanja na te iskaze kao jedine direktne dokaze o postojanju djela i počinitelja, ovi privilegirani svjedoci na glavnom pretresu prihvataju zakonsku blagodat i odbijaju da svjedoče, a kako se u najvećem broju slučajeva radi o odlučnim dokazima, tužiteljstvo tada gubi dokaznu vrijednost svojih činjenični tvrdnji o ovakvim protupravnim radnjama optuženih, što u konačnom dovodi do njihovog oslobađanja od optužbi,

čime je izostalo zadovoljenje javnog interesa da počinitelji ovakvih kaznenih djela budu kažnjeni za djela počinjena prema gore označenim posebno ranjivim kategorijama.

U predhodnom smislu bitnim se zapaža da tužiteljstvo, a nakon što ovi privilegirani svjedoci na glavnom pretresu koriste predhodnu blagodet, po zakonu više nije u mogućnosti da se poziva na dokaznu vrijednost iskaza ovih svjedoka koje su oni dali na zapisnik pred tužiteljem u istražnom postupku, jer je takva mogućnost po zakonu apsolutno isključena.

Polazeći od značaja obitelji, a posebno djece i maloljetnika i dr. posebno zaštićenih kategorija, cijenimo da javni interes za njihovu zaštitu, kao što je taj interes i za kazneno gonjenje i kažnjavanje počinitelja kaznenih djela iz predhodnih materijalno-pravnih kaznenih odredbi, opravdava da se **izmjenom ZKP-a FBiH propiše izuzetak od predhodno citiranog zakonskog pravila, na način da se iskazi predhodnih svjedoka, koji su oni dali na zapisnik o njihovom saslušanju u istrazi, a kada naknadno na glavnom pretresu koriste zakonsku mogućnost i odbiju da svjedoče, ipak mogu koristiti kao dokazi na glavnom pretresu,** jer je skoro uobičajeno da je tako promijenjen stav žrtve posljedica njene pretpostavke da će imati manje štete ako naknadno odbije svjedočiti, pa i u slučajevima kada su konstantno i pod pritiskom i prijetnjama optuženih i sl. Ujedno, bilježimo da se u takvim procesnim situacijama nerijetko događa i recidiv optuženih činjenjem istoga djela na štetu iste predhodno pomenute žrtve.

Dakle, cijenimo da je u svrhu zaštite javnog interesa kroz zaštitu predhodne posebne kategorije žrtava **potrebno izmijeniti i dopuniti ZKP FBiH** na način da je tužitelj dužan da osobe spomenute u **članku 97. stavak 1. točke a). i b). ovoga zakona, prije njihova ispitivanja ili čim sazna za njihov odnos prema osumnjičenom, upozori da će se njihov iskaz, ako odluče svjedočiti, bez obzira na njihovu kasniju odluku, moći koristiti kao dokaz. Upozorenja i odgovori bi se morali unijeti u zapisnik o saslušanju toga svjedoka.**

Ujedno, cijenimo da je oportuno, iz istih razloga, propisati da svjedoci pomenuti u predhodnoj odredbi ne mogu uskratiti iskaz ako se radi o kaznenom djelu iz oblasti kaznenopravne zaštite djece i maloljetnika.

Predhodna rješenja nisu suprotna usvojenim standardima u europskom zakonodavstvu, kao i tradiciji istoga zakonodavstva.

- Dalje problematiziramo i pitanja koja nameće odredba **članka 98 ZKP-a FBiH**, koji u relevantnom dijelu glasi:”

Pravo svjedoka da ne odgovara na pojedina pitanja

- (1) Svjedok ima pravo da ne odgovara na pojedina pitanja ako bi ga istinit odgovor izložio kaznenom gonjenju.**
- (2) Svjedok koji koristi pravo iz stavka 1. ovog članka odgovoriće na ta pitanja ako mu se da imunitet.
- (3) Imunitet se daje odlukom glavnog tužitelja (izmjena 9/09).
- (4) Svjedok koji je dobio imunitet i koji je svjedočio neće se kazneno goniti, osim ako je dao lažni iskaz.
- (5) Svjedoku se odlukom suda za savjetnika određuje odjetnik za vrijeme trajanja saslušanja, ukoliko je očito da sam nije u stanju da koristi svoja prava u vrijeme saslušanja i ako njegovi interesi ne mogu biti zaštićeni na drugi način (izmjena 9/09).

U vezi sa predhodnim postavlja se pitanje šta se događa u slučaju kada svjedok, i pored upoznavanja i upozorenja da može da se koristi pravom da ne odgovara na pojedina pitanja koja mogu dovesti do njegovog kaznenog progona, ipak da odgovori, a da pri tome nije tražio da mu se prije odgovora na to pitanje da imunitet od kaznenog gonjenja, pošto bi ga istinit odgovor mogao izložiti takvom gonjenju.

Mi cijenimo da dopunom predhodne zakonske procesne odredbe treba omogućiti da se i taj i takav iskaz iz istrage svjedoka može koristiti i u kaznenom postupku protiv toga svjedoka, ako je on o predhodniom pravima poučen, i ako je upozoren da će njegov i taj dio takvog iskaz, u kojem je on slobodnom voljom, i bez dodjeljenog imuniteta, odgovorio na pitanja koja ga izlažu kaznenom gonjenju, biti moguće koristiti na glavnom pretresu protiv njega kao optuženog.

10). Slijedeće što smatramo bitnim u izvršenju KZ-a FBiH jesu problemi sa kojim se susrećemo u kaznenim postupcima koji se vezuju i za primjenjivost opće odredbe iz članka 11. stavak 2. ZKP-a FBiH, kojom je propisano da Sud ne može zasnovati svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima koje je Bosna i Hercegovina ratifikovala, niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona.

Naime, sudovi i na području nadležnosti i djelovanja KT TK-a, pri čemu se rukovodimo sudskom praksom iz odluka prvostupanjskih i drugostupanjskih sudova, predhodnu odredbu više nego usko tumače i primjenjuju, a pri tome se potpuno zanemaruje javni interes kaznenog progona i počinitelja kaznenih djela, a posebno onih koja su teška.

Javni interes u konkretnim procesnim situacijama može biti zaštićen na način *da odredba kojom je propisano predhodno opće načelo bude dopunjena na način da se neće smatrati nezakonitim dokazi* pribavljeni povredom prava i sloboda iz *stavka 2. članka 11. ZKP-a FBiH* u postupku za teške oblike kaznenih djela iz nadležnosti kantonalnih sudova, *kod kojih interes kaznenog progona i kažnjavanja počinitelja preteže nad povredom prava.*

Predhodna rješenja također nisu suprotna usvojenim standardima u europskom zakonodavstvu, kao i tradiciji istoga zakonodavstva.

11). Slijedeće što smatramo bitnim u izvršenju odredbi ZKP-a FBiH koja se konkretno odnose na pravila o izvođenju dokaza na glavnom pretresu.

U vezi sa predhodnim imamo u vidu odredbu *članka 276 stavak 1 f) ZKP-a FBiH* kojom je propisano da se dokazi izvode propisanim redom, pa se onda red utvrđuje tako da se nakon dokaza obrane, optužbe, dokaza replika i duplikat propisuje da onda i *sud može NAREDITI* koje dokaze još treba izvesti.

Kada je u bilateralnom konceptu kaznenog postupka zakonom dato direktno ovlaštenje i sudu da može narediti izvođenje dokaza to onda znači da je napuštena potpuna pasivizacija suda kod izvođenja dokaza, *ali sud to svoje ovlaštenje, po zakonu, može da aktivira tek nakon što stranke u kaznenom postupku iskoriste svoje pravo na izvođenje dokaza.*

Time se bilateralnost kaznenog stranačkog postupka dijelom relativizira, što se u konačnom može pravdati i interesima istine kojoj sud uvijek mora da stremi.

Međutim, vezano za predhodnu procesnu odredbu se problematizira značenje **točke f)** kojom je propisano **da nakon prethodnog izvođenja dokaza na kraju dokaznog postupka, a prije završnih riječi, stranke izvode i dokaze koji su RELEVANTNI ZA IZRICANJE KAZNENO-PRAVNE SANKCIJE.**

Predhodna odredba će se problematizirati u slučajevima kada se optužena osoba na ročištu za izjašnjenje o njegovoj krivnji, a nakon što tužitelj podnese i sudac za predhodno saslušanje potvrdi optužnicu, **izjasni da nije kriva**, a takav koncept obrana zadrži do kraja dokaznog postupka na glavnom pretresu tj. do sudskog proglašavanja da je okončan dokazni postupak, nakon čega se prelazi na završne riječi stranaka, oštećenog i branitelja.

Kada je predhodno tako uređeno, onda se *postavlja pitanje kako se decidnom odredbom točke f) stavka 1 članka ZKP-a FBiH obrani može nametati obvezu da iznosi i dokaze koji se odnose na kazneno-pravnu sankciju kada je nepromijenjena tvrdnja iste da optuženi nije kriv.*

U svezi sa predhodnim se posebnim zapaža da se u ovakvoj zakonom propisanoj procesnoj situaciji obrani nameće kao obveza izvođenje dokaza koji se vezuju za buduću moguću kazneno-pravnu sankciju koju će sud izreći optuženom, pa bi onda postupanjem po toj zakonskoj odredbi obrana faktički bila indirektno dovedena u poziciju da izvođenjem dokaza u tom cilju indirektno priznaje krivnju optuženog, jer samo onome tko je kriv po zakonu može biti izrečena kazneno-pravna sankcije.

Predhodnom procesnom odredbom se ozbiljno indicira kršenje prava optužene osobe na njegovu presumpciju nevinosti, koje pravo je garantirano, kao jedno od minimalnih prava, **u stavku 2 članka 6 Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda** (U daljnjem tekstu: **“Konvencija“**), što je u cjelosti preuzeto i odredbom **članka 3 stavak 1 ZKP-a FBiH.**

Cijenim da se bilo kojim procesnim pravilom, po kojem postupaju stranke, branitelj i sud u kaznenom postupku, obrana tj. optuženi i njegov branitelj, implicate ne smiju dovesti u situaciju u kojoj će se izvođenjem dokaza presumptivno polaziti od krivnje optuženog, a posebice kada je tvrdnja njegove obrane u istrazi, ali i tokom cijelog glavnog pretresa, bila da on nije kriv za djelo koje je predmetom optuženja.

U situaciji kada se to zakonom, ili stavom suda u izvršenju zakona, obrani/optuženom nameće predhodno, takvo suđenje biva upitno i sa aspekta njegove pravičnosti i nepristranosti, koju garanciju sud mora da pruži optuženom po **stavku 1 članka 6 Konvencije**, čime je moguća kontaminacija kaznenog postupka na štetu garantiranih prava optuženog, što može da dovede I do ponavljanja pravomoćno okončanih postupaka, kada se relativizira i javni interes.

Iz razloga u predhodnom cijenim da predhodna procesna odredba iz **točke f)** mora biti promijenjena, pa u konačnom i brisana kao takva.

Brisanjem predhodne odredbe se posljedično nameće pitanje kada bi onda trebala da bude propisana mogućnost da stranke i branitelj uopće raspravljaju o kazneno-pravnoj sankciji, te da izvode i dokaze u tom smislu.

Mogući način razrješenja prethodnog spornog procesnog pitanja vidim kroz izmjene odredbi ZKP FBiH koje se odnose na donošenje presude, što se u svakom slučaju odnosi jedino na presudu kojim se optuženi oglašava krivim.

Dakle, jedna o mogućnosti jeste da se pristupi izmjeni odredbe iz **članka 300 stavak 1 ZKP FBiH a** na način dvojnog sudskog odlučivanja o meritumu u kaznenom postupku.

Tako bi *sud prvo trebao da odlučuje u okvirima članka 300 stavak 1 točka a) i b) ZKP FBiH* na način da presudom odlučuje o krivnji optuženog, a u slučaju da istoga oglašava krivim za određeno kazneno djelo, uz navođenje činjenica i okolnosti koje čine zakonom propisana obilježja kaznenog djela, kao i one od kojih ovisi primjena određene odredbe Kaznenog zakona.

Drugi dio odlučivanja bi bilo sudsko odlučivanje koje bi usljedilo nakon predhodnog, a poslije održanog posebnog sudskog ročišta na kojem bi tek tada bili izvedeni dokazi relevantni za izricanje kazneno-pravne sankcije, koje bi rezultiralo sudskom ocjenom tako izvedenih dokaza, nakon čega bi sud optuženom i izrekao sankciju/kaznu.

U svrhu utemeljenosti predhodnog treba imati u vidu i značenje odredbe iz **članaka 244 i 245 ZKP FBiH**, kojim je propisana procesna situacija u kojoj se optuženi, nakon podizanja i potvrđivanja optužnice, na ročištu za izjašnjenje o krivnji, izjasni da je kriv, kada takva izjava o priznanju krivnje biva predhodno predmetnom sudske provjere na način propisanog razmatranja takvog priznanja, a za slučaj da sud prihvati takvu izjavu o priznanju, što je dužan i na zapisnik konstatirati, **onda se raspravljanje nastavlja na temu koju sankciju treba izreci optuženom.**

Dakle, tek nakon što optuženi prizna krivnju, a sud to priznanje razmotri i prihvati, što se sve zapisnički i konstatira, i nakon što se po tome raspravlja o kazneno-pravnoj sankciji, kada se i izvode dokazi u smislu te rasprave (izvod iz KE, medicinska dokumentacija o stanju zdravlja optuženika ili članova njegove obitelji, socijalna anamneza, imovinske prilike optuženog i članova njegove obitelji i dr.) sud određuje kazneno-pravnu sankciju.

Dalje se u svrhu prethodnog mora imati u vidu i značenje odredbe iz **članka 280 ZKP FBiH** koja se odnosi na procesnu situaciju kada na glavnom pretresu optuženi prizna krivnju. Bitno je da se ova odredba nalazi u dijelu zakona kojim se propisuje dokazni postupak na glavnom pretresu.

U predhodno procesnoj situaciji dokazi koji se odnose na kazneno-pravnu sankciju se izvode tek poslije, ali ne i prije priznanja krivnje optuženog.

Dakle, u ovoj predhodnoj procesnoj situaciji dokazi koji se vezuju za izbor kaznene sankcije i njenu visinu se izvode tek nakon što je sud razriješio pitanje priznanja krivnje optuženog, ali ne i prije toga.

Predhodna rješenja koja se predlažu takođe nisu suprotna usvojenim standardima u europskom zakonodavstvu, kao i tradiciji istoga zakonodavstva, a otklanjaju se indicije o mogućem kršenju prava na presumpciju nevinosti.

12). Sljedeće što smatramo bitnim u izvršenju odredbi ZKP-a FBiH koje se konkretno odnose na pojedine radnje dokazivanja.

Do sada usvojena sudska praksa je izazvala, a i sada izaziva, veliku pažnju profesionalne zajednice vezano za kazneno-pravnu poziciju osumnjičenog tijekom istrage, a u vezi sa njegovom pozicijom koju može, ali i dobija, nakon potvrđivanja optužnice, nakon čega isti *po članku 243 stavak 4 ZKP FBiH* i dobija status optužene osobe.

Zapažamo da je dosadašnji generalan stav sudske prakse, kako je ona opredijeljena kroz odluke Vrhovnog suda FBiH i Kantonalnog suda Tuzla, *da je nezakonito kada se osumnjičena osoba u istom predmetu, tijekom istrage, dovodi u dvojni poziciju tj. da isti bude ispitan i saslušana kako u svojstvu osumnjičene osobe, tako i u svojstvu svjedoka, a to bez obzira da li se istraga vodi samo protiv te osobe, ili su istom istragom obuhvaćene i druge osobe kao saučesnici u užem ili širem zakonskom smislu (supočinitelji, članovi grupe ili organizirane grupe ljudi i tsl.*

Ovakav stav sudske prakse je dosta ograničavajući za postupanje tužiteljstva u istrazi, čime se reduciraju ranje dokazivanja koje su ZKP FBiH kao takve i propisane,

Ono što se odmah na početku ima posebnim zapaziti jeste da je **Glava VIII. ZKP-a FBiH** naslovljena kao **RADNJE DOKAZIVANJA**, a da je pod **ODJELJKOM 4. jedna od tih radnji i ISPITIVANJE OSUMNJIČENOG.**

Dakle, zakonodavac je predhodnom odredbom propisao da, pod uvjetima propisanim u tom zakonu, ispitivanje osumnjičenog, na zapisnik o njegovom ispitivanju, jeste radnja dokazivanja.

Da je predhodno intencija zakonodavca upravo usmjerena i na ovu radnju, kao radnju dokazivanja, proizlazi i iz smisla koji se vezuje za ispitivanje osumnjičenog iz **članka 91 stava 3 ZKP FBiH** kojom je propisano da u slučaju ako je kod tog ispitivanja postupljeno suprotno stavku 2 istoga članka **NA IZJAVI OSUMNJIČENIKA SE NE MOŽE ZASNIVATI SUDSKA ODLUKA**, što se posebice odnosi na točku c). kojom je propisano da se osumnjičeni mora poučiti i da se može izjasniti o djelu koje mu se stavlja na teret i iznijeti sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist **i ako to učini u nazočnosti branitelja da je takav njegov iskaz dopušten kao dokaz na glavnoj raspravi i da bez njegove saglasnosti može biti pročitani i korišten na glavnoj raspravi** (izmjena 9/09),

Dakle, kada oni koji su po zakonu ovlaštene da ispituju osumnjičenog u istrazi, a to su po **članku 91 stavak 1 ZKP FBiH**, tužitelj i ovlaštene službene osobe, i kada kod istoga ispitivanja postupe sukladno i stavku 2 istoga članka, *na tako sačinjenom zapisniku se, po zakonu, može zasnivati sudska odluka, pa time i presuda.*

Da bi zapisnik o ispitivanju osumnjičenog u istrazi bio zakonit dokaz, osim postupanja sukladno **stavku 2 članka 91 ZKP FBiH**, potrebno je da se ispuni i dodatni zakonom propisani uvjet iz **članka 92 stavak 2 c) ZKP FBiH**, a to je *da se osumnjičeni kod njegovog svakog ispitivanja u istrazi mora poučiti i upozoriti da se može izjasniti o djelu koje mu se stavlja na teret i iznijeti sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist, i ako to učini u prisutnosti branitelja, da je takav njegov iskaz dopušten kao dokaz na*

glavnoj raspravi i da bez njegove suglasnosti može biti pročitana i korištena na glavnoj raspravi.

Dalje je bitno zapaziti i značenje procesnih odredbi koje se vezuju za dokazni postupak na glavnom pretresu, a posebice odredbe iz **članka 296 stavak 1 ZKP FBiH**, po kojoj **sud ZASNIVA PRESUDU samo na činjenicama i DOKAZIMA koji su izneseni na glavnom pretresu.**

Dakle, pod zakonom propisanim uvjetima zapisnik o ispitivanju osumnjičenog u istrazi može biti iznesen kao dokaz na glavnoj raspravi, pa time taj zapisnik, pod tim uvjetima, jeste **DOKAZ U KAZNENOM POSUPKU** i na njemu se može temeljiti sudska odluka, pa time i presuda.

U svrhu naše preporuke u ovome smislu posebnim zapažamo i značenje odredbe iz **članka 274 stavak 2 ZKP FBiH**, koja je sastavni dio **Glave XXI.-GLAVNI PRETRES**, a kojom je propisano da će sudac, odnosno predsjednik vijeća **poučiti OPTUŽENOG da može DATI ISKAZ u toku dokaznog postupka U SVOJSTVU SVJEDOKA** i ako odluči da takav iskaz bit će podvrgnut direktnom i unakrsnom ispitivanju u smislu **članka 277 ovoga zakona**, odnosno opomenut i upozoren u smislu **članka 100 istoga zakona**. U tom slučaju **optuženi KAO SVJEDOK** ne polaže zakletvu odnosno ne daje izjavu. Sud će omogućiti da se u vezi sa tim svojim **PRAVOM** optuženi predhodno konzultira sa svojim braniteljem, a ukoliko nema branitelja sud će pažljivo ispitati da li mu je branitelj nužan.

Dakle, **ZKP FBiH** apsolutno ne isključuje nego upravo propisuje mogućnost da optuženi na glavnom pretresu može da ima dvojno svojstvo, pa tako onda isti može da bude i osumnjičeni, a onda da ima i svojstvo svjedoka, pri čemu sud istome mora da omogući predhodnu konzultaciju sa braniteljem, što bi onda u konačnom značilo da je pitanje dvojnog svojstva u isključivoj dispoziciji samog optuženog.

Kada je predhodno tako, a po zakonu jeste, onda ne vidimo nikakvih zapreka da optuženi koji za vrijeme istrage ima svojstvo osumnjičenog svojom slobodnom voljom, i uz predhodnu konzultaciju sa braniteljem, koju mu je dužan da osigura tužitelj, odluči da da I iskaz u svojstvu.

Predhodna procesna situacija u istrazi, identično kao što je to propisano I za njegov dvojni status na glavnom pretresu, procesnim zakonom treba da bude propisana, uz sve uvjete koji se za to traže.

Predhodan način osiguranja još jednog dokaza, još u fazi istrage, bio bi onda izrito po zakonu utemeljen način za osiguranje dokaza radi ostvarenja javnog interesa da putem kaznenog postupka bude privedena pravdi osoba koja je počinila protupravno djelo, koje je po zakonu pripisano kao kazneno djelo, te da za isto bude i kažnjeno zakonom propisanom sankcijom.

Predhodno rješenje koje se predlaže takođe nije suprotno usvojenim standardima u europskom zakonodavstvu, kao i tradiciji istoga zakonodavstva.

13). Cijeneći ogromne napore u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije, kao i ostvarenju vladavine prava, gdje je posebno značajna uloga tužilaštva kao ključne institucije krivičnog progona, a imajući u vidu interes javnosti o postignutim rezultatima na ovom putu, smatramo potrebnim ukazati na određene probleme i poteškoće legislativne naravi, sa kojima se tužilaštvo susreće u procesuiranju krivičnih djela koruptivnog karaktera.

Naime, u predhodnim izvještajnim periodima, ovome tužiteljstvu dostavljen je veći broj, kako anonimnih tako i potpisanih kaznenih prijava, protiv rukovoditelja organa državne službe, javnih ustanova i javnih poduzeća (poduzeća za pretežnim državnim kapitalom), koje sadrže relevantne činjenične tvrdnje o nezakonitom prijemu u radni odnos u istim organima, ustanovama i poduzećima, pri čemu se inicira vođenje istrage upravo protiv rukovoditelja, kao konačnih autoriteta koji su donijeli takve odluke o prijemu u radni odnos kandidiranih ili su zaključili ugovore o radu sa prijavljenim kandidatom. Nerijetko, iste kaznene prijave sadrže i jasne navode da je pozadina predhodnih odluka, kao takvih, motivirana koruptivnim razlozima na strani donositelja odluke o prijemu u radni odnos.

Obzirom da je prikrivena korupcija jedna od osnovnih, ali u svakom slučaju najteža, prepreka vladavine zakona, pravne države i jednakosti građana pred zakonom, predhodne kaznene prijave su izazvale značajnu pažnju u radu ovoga tužiteljstva, pa su iste, bez obzira i na njihovu anonimnost, bile predmet prethodnih provjera navoda iz prijava, što je činjeno u sadejstvu sa ovlaštenim službenim osobama iz agencija za provođenje zakona koje djeluju na području ovoga kantona.

Rezultati naših predhodnih aktivnosti nisu polučili značajne rezultate, tako da je samo u manjem broju slučajeva donesena naredba o provođenju istrage, a poslije toga i podignuta optužnica protiv odgovornih osoba zbog predhodno prijavljenih nezakonitih prijema u radni odnos, što je uzrokovano, kako praktičnim razlozima koji karakterišu procesuiranje ovih oblika krivičnih djela, tako i razlozima materijalno pravne prirode propisa koji regulišu zasnivanja radnih odnosa u državnim ustanovama i javnim preduzećima, koji su kao takvi pretežiti u odnosu na sve ostale razloge. U nastavku ćemo se osvrnuti na svaki od njih.

Praktični razlozi:

Kod poduzimanja radnji dokazivanja protupravnih radnji rukovoditelja državnih organa, javnih ustanova i javnih poduzeća, u ovoj oblasti, pretežno se oslanjamo na saslušanju svjedoka za koje postoji vjerojatnoća da će svojim iskazom moći dati obavještenja o konkretnim protupravnim radnjama, njihovom počinitelju, kao i o drugim važnim okolnostima svakog konkretnog slučaja;

Slijedom okolnosti da nismo u mogućnosti identifikovati podnositelje anonimnih kaznenih prijava to smo odmah u startu hendikepirani za ocjenu pouzdanosti takvog izvora informacija, kao i mogućnosti da saslušamo istu osobu kao svjedoka, koja po sadržaju prijave ima direktna ili posredna saznanja o ovakvim protupravnim radnjama, drugim osobama koje imaju veća ili manja obavještenja o tom i takvom prijemu, kao što smo, u konačnom, onemogućeni i da istu osobu pozovemo na kaznenu odgovornost zbog lažnog prijavljivanja, pošto se ne može isključiti niti opasnost od denuciranja rukovoditelja organa, ustanova ili poduzeća u vezi sa sadržajem prijave;

Anonimne kaznene prijave nemaju nikakvih materijalnih priloga, niti otkrivaju njihov put za pribavljanje, a ne sadrže niti obavještenja koje to sve druge osobe imaju direktna ili posredna saznanja o protupravnim radnjama na koje se prijava konkretno i odnosi;

U situaciji kada se prijava i poziva na tačno određene osobe, koje navodno imaju ovakva saznanja o protupravnosti predhodnih radnji kod odlučivanja o prijemu u radni odnos, suočavamo se sa “zidom šutnje”, jer te osobe u svojim svjedočkim iskazima negiraju bilo kakva saznanja, a onda ni oni sami u svojim iskazima uopće ne upućuju na druge osobe koje bi eventualno imale takva saznanja;

Materijalna dokumentacija koja se pribavlja u ovakvim slučajevima sama po sebi i po svome sadržaju nikada neće, niti je pružala osnov za činjenična zaključivanja o nezakonitom prijemu, koji bi onda kao takav imao i obilježja kaznenog djela propisanog u KZ-u FBiH, što je sasvim logično, kao što je logično da ista dokumentacija po svome sadržaju ne indicira koruptivne motive kod konkretnog odlučivanja o prijemu u radni odnos;

Materijalno pravni razlozi:

Kaznena djela koruptivnog karaktera, prema važećim odredbama materijalnog prava pretežitim dijelom spadaju u grupu kaznenih djela podmićivanja i kaznenih djela protiv službene i druge odgovorne funkcije. Karakteristika ovih kaznenih djela je u tome što pored protupravnosti, kao osnovnog objektivnog obilježja kaznenih djela, zahtjeva i kršenje drugih propisa blanketnog karaktera, u konkretnom slučaju propisa koji reguliraju procedure prijema uposlenika u državne institucije i javna poduzeća.

Upravo ovdje je prepoznat problem materijalno pravne prirode, jer je pozitivnim propisima iz ove oblasti, ostavljena velika mogućnost zlouporaba od strane rukovoditelja državnih institucija i javnih poduzeća, prilikom prijema uposlenika u radni odnos, na način da je navedenim propisima omogućeno **arbitrarno**, a ne *diskreciono* pravo rukovodilaca prilikom odlučivanja koji će uposlenici biti primljeni u radni odnos.

U nastavku, dat ćemo prikaz primjera normativne regulative koja omogućava navedene negativne pojave.

Ranijim odredbama **članka 42. Zakona o državnoj službi TK, u stavku 1.** je propisano je da *Rukovodilac organa državne službe, gradonačelnik ili načelnik postavlja kandidata sa Liste uspješnih kandidata koji su prošli javni konkurs iz članka 41. istog zakona, za državnog službenika.*

To znači da je na ovakav način data potpuna sloboda rukovoditelju organa državne službe da izabere bilo kojeg kandidata sa liste uspješnih kadidata, a koja lista je rangirana po broju osvojenih bodova u konkursnoj proceduri, što onda znači da može izabrati i zadnjeg kandidata sa liste.

Motiviran koruptivnim pobudama, nepotizmom i sl., sa mogućnošću izbora bilo kojeg kandidata sa liste uspješnih, bez ikakvog izuzetka i obrazloženja, uspostavlja nekažnjivu mogućnost ne prava na diskreciono odlučivanje, već svojevoljnog/arbitrarno odlučivanje.

U proceduri donošenja novog **Zakon o državnoj službi u Tuzlanskom kantonu** karakterističnim cijenimo odnos predlagača nacrtu, prijedloga, a u konačnom i teksta odredbe **članka 42 istoga**

Zakona koji je usvojen na Skupštini Tuzlanskog kantona, iz kojeg se nacrtu vidi pokušaj izmjene odredbi o postavljenju državnog službenika i suženju ovlaštenja rukovoditelja u izboru kandidata, što u konačnici ipak nije prihvaćeno, a koji u relevantnom dijelu za ovu informaciju glasi:“

▪ **Predloženi NACRT zakona:**

Članak 42.

(Postavljenje državnog službenika)

(1) Rukovoditelj organa državne službe, gradonačelnik ili načelnik postavlja kandidata sa Liste uspješnih kandidata koji su prošli javni konkurs iz članka 41. ovog zakona, za državnog službenika.

(8) *Protiv rješenja iz stavka (3) ovog člana može se izjaviti žalba Odboru za žalbe.*

▪ **PRIJEDLOG zakona Vlade Tuzlanskog kantona, koji je kao takav upućen u proceduru usvajanja Skupštini kantona:**

Članak 42.

(Postavljenje državnog službenika)

(1) Rukovoditelj organa državne službe postavlja najuspješnijeg kandidata sa Liste uspješnih kandidata koji su prošli javni konkurs.

(2) *Izuzetno, iz opravdanih razloga i uz obrazloženje, rukovodilac organa državne službe može postaviti kandidata bez obzira na redoslijed utvrđen na Listi uspješnih kandidata, a nakon obavljenog usmenog intervjua sa svim kandidatima sa Liste uspješnih kandidata.*

(3) *Pod opravdanim razlozima iz stava (2) ovog člana podrazumjevaju se isključivo nacionalna i polna struktura u organu državne službe i prednost u zapošljavanju utvrđena posebnim propisima.*

(11) *Protiv rješenja iz stava (6) ovog člana može se izjaviti žalba Odboru za žalbe.*

Na Skupštini Tuzlanskog kantona usvojen je tekst predhodnog članka iz predloženog nacrtu zakona, koji tekst zakona je i objavljen u Službenim novinama TK-a, čime je primjenjiv stupanjem na snagu, tako da je brisana odrednica „najuspješniji kandidat“ iz stavka 1, a posljedično tome u cjelosti je brisan stavak 2, a kako je Vlada to predložila u svom prijedlogu zakona.

- ***Univerzitet u Tuzli*** vrši prijem radnika iz reda nenastavnog osoblja putem konkursa/oglasa u skladu sa *Pravilnikom o radu Univerziteta u Tuzli broj: 04-7098-2/16 od 13.10.2016. godine*, prema kojem je u članku 21. stavak 3. propisano da se *prijem u radni odnos vrši se na osnovu rang liste kandidata koja sadrži bodove kandidata ostvarene na prethodnoj provjeri radnih sposobnosti i bodova po kriteriju*

„pripadnost braniocima i članovima njihovih porodica“, a člankom 30. Istog Pravilnika da *Odluku o prijemu u radni odnos donosi Rektor, u daljem roku od 15 dana od dana prijema zapisnika o obavljenoj prethodnoj provjeri.*

Iz ovoga slijedi da niti jednom odredbom Pravilnika nije propisano da se bira najuspješniji kandidat ili kandidat sa najvećim brojem bodova, već je dispozitivno pravo Rektora da izabere bilo kojeg kandidata sa predočene liste uspješnih kandidata.

- **Prijem u MUP TK-a/Upravu policije** je reguliran Zakonom o policijskim službenicima Tuzlanskog kantona („*Službene novine Tuzlanskog kantona*“ broj 6/06, 11/07, 16/11 i 14/16), komisija za izbor objavljuje konačnu listu kandidata koji će biti upućeni na osnovnu obuku za kadete tim da komisija prilikom intervjua može uticati na konačan broj bodova svakog kandidata, dok na temelju konačne liste komisije, policijski komesar potpisuje ugovore o međusobnim pravima i obavezama za vrijeme trajanja osnovne obuke.
- **U javnim poduzećima i javnim ustanovama**, bilo da su u isključivo državnom ili mješovitom državno-privatnom vlasništvu, način prijema uposlenika, odnosno normativna regulacija, prepušten je na dispoziciju samih preduzeća odnosno ustanova, koje to pitanje regulišu internim aktima kao što su statuti i pravilnici. *Zakon o radu Federacije Bosne i Hercegovine* („*Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine*“ br. 26/16) kao krovni zakon, propisuje samo da se ugovor o radu zaključuje na neodređeno i određeno vrijeme, a ne reguliše procedure prijema u radni odnos, s tim da je posebna pažnja posvećena zabrani diskriminacije i to kako uposlenika, tako i lica koja traže zaposlenje, čime je itencija zakonodavca bila da se prilikom prijema u radni odnos, poslodavac rukovodi unaprijed određenim pravilima u pogledu poštivanja temeljnih ljudskih prava svih lica koja traže zaposlenje. Za pretpostaviti je da se zakonodavac rukovodio namjerom da opća pitanja radnih odnosa reguliše na jedinstven način za sve kategorije poslodavaca, podjednako u privatnom i javnom sektoru. Shodno tome, odredbom člana 118. stav 1. Zakona o radu Federacije Bosne i Hercegovine, poslodavac donosi i objavljuje pravilnik o radu kojim se, između ostaloga, *uređuju posebni uvjeti za zasnivanje radnog odnosa*, dok je ovim Zakonom propisana i obveza nadzora nad primjenom predmetnog zakona i na osnovu njega donesenih propisa, te je dužnost inspektora rada da daje upute poslodavcima i radnicima o najefikasnijem načinu primjene zakonskih propisa i obavještava organe uprave o uočenim nedostacima koji nisu posebno definisani postojećim zakonskim propisima, a sve u svrhu izbjegavanja izigravanja zakona.

Problematika zapošljavanja radnika u javnim poduzećima i javnim ustanovama, nije regulirana niti odredbama *Zakona o privrednim društvima* („*Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine*“ br. 81/15), kojim je jedino određeno da se postupak izbora i imenovanja članova uprave društva utvrđuje statutom.

Osim što nisu regulirane Zakonom o radu Federacije Bosne i Hercegovine i Zakonom o privrednim društvima, procedure prijema uposlenika u radni odnos u javnim preduzećima, nisu regulisane ni *lex specialis* propisom, to jeste *Zakonom o javnim preduzećima u Federaciji Bosne i Hercegovine* („*Službene novine*

Federacije Bosne i Hercegovine“ broj 8/05, 81/08, 22/09 i 109/12), kojim je samo u članu 11. tačka f). predviđeno da uprava društva odlučuje o zapošljavanju i otpuštanju zaposlenika u skladu sa postupcima utvrđenim u poslovniku, te važećim zakonima. Iстина, članom 12. Zakona o javnim preduzećima u Federaciji Bosne i Hercegovine propisana je obvezna konkursna procedura, ali prilikom imenovanja direktora Javnog preduzeća, s tim da niti ovim Zakonom nije bliže određen postupak izbora i imenovanja direktora Javnog preduzeća, već je to ostavljeno u dispoziciji javnih preduzeća, da ova pitanja bliže odrede svojim internim aktima.

U pogledu **prijema u radni odnos uposlenika u javnim ustanovama**, Uredbom sa zakonskom snagom o ustanovama („Službeni list Republike Bosne i Hercegovine“ br. 6/92, 8/93 i 13/94), kao *lex specialis* propisom, određeno je da radnici ostvaruju svoja prava u ustanovi, u skladu sa zakonom, kolektivnim ugovorom i pravilima ustanove, dok ne sadrži druge odredbe kojima je regulisan postupak prijema radnika u radni odnos i uvjeti koje radnici trebaju zadovoljavati prilikom prijema u radni odnos, osim u odnosu na direktora javne ustanove, gdje je Uredbom decidno propisan postupak imenovanja.

Vršeci provjere po zaprimljenim prijavama, gdje je jedna od ključnih provjera bila analiza internih akata, statuta i pravilnika javnih preduzeća i javnih ustanova, gdje se pokazalo da je javni sektor to iskoristio tako što je u svojim opštim aktima skoro bez izuzetka propustio regulirati proceduru prijema u radni odnos, odnosno regulirao ju je na način da je omogućio prijem u radni odnos bez objavljivanja potrebe za zapošljavanjem i po ukazanoj potrebi, odnosno bez obaveze raspisivanja konkursa/oglasa i bez bodovanja, isključivo uz ispunjavanja opštih uslova. Ovo uključuje i sve zdravstvene ustanove na području Kantona.

Zaključak:

Koncept vladavine prava nije ograničen samo na formalno poštivanje načela ustavnosti i zakonitosti, već zahtijeva da ustav i zakoni imaju određen sadržaj, primjeren demokratskom sustavu, tako da služe zaštiti ljudskih prava i sloboda u odnosima građana i tijela javne vlasti, u okviru demokratskog političkog sustava.

Osim toga, Europska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, koja u našem ustavnom sustavu ima snagu ustavne odredbe i supremaciju u odnosu na bilo koji važeći zakon, naročito proklamira vladavinu prava, a njen poseban značaj se ispoljava u oblasti procesnog prava.

S ustavnopravnog aspekta jedina je obveza zakonodavca da pri uređivanju pojedinih instituta postupka uvažava zahtjeve koje pred njega postavljaju ustavi u Bosni i Hercegovini, a osobito one koji proizlaze iz načela vladavine prava.

Preciznije, njihovo uređenje uvijek mora biti takvo da osigurava ostvarenje legitimnih ciljeva postupka, pravnu sigurnost, određenost, pristupačnost, predvidljivost i pravnu izvjesnost normi (lex certa).

Dalje želimo podsjetiti da zahtjevi pravne sigurnosti i vladavine prava traže da pravna norma bude dostupna osobama na koje se primjenjuje i za njih predvidljiva, to jest dovoljno precizna da oni

moгу stvarno i konkretno znati svoja prava i obaveze, do stupnja koji je razuman u danim okolnostima, kako bi se prema njima mogli ponašati. ***Kad se taj zahtjev ne poštuje, neodređene i neprecizne pravne norme otvaraju prostor arbitrarnom odlučivanju nadležnih tijela.***

Ako smijem zapaziti, gornji dio zaključka je prilično krut za čitanje prosječnom čitaocu, za razliku od dijela koji slijedi.

Iz analize problematike zapošljavanja u državnim institucijama, i javnim preduzećima i javnim ustanovama, a koja je motivisana upravo evidentnim poteškoćama u postupanju, otkrivanju i procesuiranju počinitelja krivičnih djela koruptivnog karaktera u vezi sa zapošljavanjem u ove institucije, ukazuje da je ključ problema nepostojanje precizne normativne regulacije propisa prijema u radni odnos uposlenika, koja omogućava ili arbitran izbor kandidata sa konkursa od strane rukovoditelja ovih ustanova ili uopće ne propisuju obavezu raspisivanja javnog konkursa/oglasa. Izostankom konkursa, a to znači i javnosti, ne samo da je građanima uskraćeno pravo da ravnopravno učestvuju u potrazi za radnim mjestom, nego izostaje i mogućnost kontrole tako provedenog zapošljavanja.

Prijem u radni odnos u cijelosti je prepušten diskreciji rukovodioca ustanove ili preduzeća sa većinskim državnim kapitalom, što, u situaciji kada je javnost isključena, otvara prostor za zloupotrebe koje je nemoguće kontrolirati.

Jer, ukoliko zainteresirane osobe nemaju mogućnost prijave na konkurs, onda nemaju ni mogućnosti izjavljivanja pravnog lijeka. Preostaje im da se obrate tužilaštvima i ministarstvima unutrašnjih poslova radi kontrole prijema u radni odnos, a mi, uprkos uloženom trudu, najčešće ne možemo ništa korisno utvrditi budući da kandidat koji je primljen bez konkursa po pravilu ispunjava opće uslove.

U ZZO TK prisutna je i jedna naročita, diskriminacijska odredba prema kojoj se za zasnivanje radnog odnosa na neodređeno vrijeme mogu kandidirati samo uposlenici Zavoda, odnosno osobe koje su već radila u Zavodu.

Ovakvo stanje u normativnoj regulaciji procedura zapošljavanja u državnim institucijama, i javnim preduzećima i javnim ustanovama, ukazuje da je ključna odgovornost na strani zakonodavne vlasti, koja bi pod hitno trebala inicirati a potom i provesti izmjenu propisa koji uređuju ovu oblast, na način uvođenja obaveze raspisivanja javnog oglasa za prijem uposlenika, ali i sužavanja mogućnosti arbitrnog odlučivanja rukovoditelja ovih organa prilikom izbora kandidata. U prelaznom periodu, neophodno je da inpekcije rada češće vrše inpekcijski nadzor, te u tom smislu daju upute poslodavcima, da svojim internim aktima decidno uredе postupke zapošljavanja u javnim preduzećima i javnim ustanovama, na koji način bi se uticalo na ove poslodavce u pogledu obaveznosti provođenja konkursne procedre prilikom prijema novih uposlenika u radni odnos.

Na kraju cijenimo da niti jedan sistemski zakon ne sprečava donošenje kantonalnog propisa kojim bi se, bar, propisala obveza raspisivanja konkursa ili oglasa pri popunjavanju upražnjenih radnih mjesta, na koji način bi svi građani, koji ispunjavaju formalne uvjete, mogli ravnopravno aplicirati za posao, a posebno ne i da se izvršio bodovanje u cilju izbora najboljeg kandidata za javnu službu.

14). Naša profesionalna zajednica se u 2017. godini suočila sa **Odlukom Ustavnog suda BiH br.U-5/16od 01.6.2017 godine**, kojom je utvrđeno da **odredbe članka 84. st. 2., 3. i 4., 117. točka d), 118. stavak 3., 225. stavak 2. i članka 226. stavak 1. ZKP-a BiH nisu sukladne odredbama članka I/2, II/3. e) i f), Ustavu BiH.**

Dalje zapažamo da ni izvršna, a onda niti zakonodavna vlast, na razini BiH, nisu ispunile svoje obveze iz predhodne odluke suda, tako da niti nakon 6 meseci, od dostavljanja odluke, konkretno naznačene odredbe ZKP-a BiH nisu uskladili sa navedenim odredbama Ustava BiH, čime su I dalje u primjeni zakonske odredbe koje su stigmatizirane njihovom neustavnošću, a to bez obzira što odlukom ovoga suda iste odredbe nisu stavljene izvan snage i izvan njihove primjenjivosti.

Ono što se posebnim zapaža jeste da podnositelj predhodne apelacije, kao dio strukture zakonodavne vlasti na razini BiH, prije podnošenja ove apelacije Ustavnom sudu BiH nije poduzimao niti jednu moguću radnju koja bi bila usmjerena prema izvršnom dijelu vlasti na istoj razini u BiH, kako bi se onda pred tom vlašću pripremile, te bile provedene procedure utvrđivanja nacrti i prijedloga izmjena i dopuna kojim bi osporene procesne odredbe bile usuglašene sa Ustavom BiH, nego se direktno apeliralo na ovaj sud, a onda kada je donesena ovakva odluka suda nisu poduzeti koraci da se ista odluka, u sudski ostavljenom roku, i izvrši na način usuglašavanja spornih procesnih odredbi s Ustavom BiH, čime se ne isključuje poništavanje tih odredbi od Ustavnog suda BiH, čime bi se tužitelji onemogućili da s ekoriste ovim radnjama dokazivanja, kada je već redovno dokazivanje nemoguće ili povezano sa značajnim poteškoćama.

Ono što je znakovito jeste da bi zakonom propisane moćne alate, kao radnje dokazivanja, u borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala tužitelji izgubili do usklađivanja procesnih odredbi sa Ustavom BiH, a svjedocimo smo koliko to efikasnu biva kada se događa pred Skupštinom BiH.

Činjenice jeste da se sve predhodno vezuje za propise na razini BiH, ali je znakovito i za iste na području Federacije BiH jer su u tom dijelu potpuno ista zakonska procesna rješenja kao što su i u ZKP BiH, a i ustavni osnov za njihovu ocjenu je isti kakao na razini BiH, tako I na razini FBiH.

Dakle, procesne odredbe o imunitetu svjedocima, i posebnim istražnim radnjama kao u ZKP FBiH su sada takođe stigmatizirane u njihovoj daljnjoj primjeni do iznalaska sa Ustavom usklađenih u zakonu propisanih kaznenih procesnih rješenja.

**KANTONALNO TUŽITELJSTVO
TUZLANSKOG KANTONA**

Tuzla

Broj A-89/17

Dana, 05.02.2018 godine

GLAVNI KANTONALNI TUŽITELJ,
Tomislav Ljubić, v.r.